

Domoljub

Ljubljani, 12. januarja 1938

Leto 51 · Štev. 2

Našim otrokom krščansko vzgojo

Prosvetni minister g. Magarašević je na seji finančnega odbora 21. decembra 1937 v Belgradu gotovo ne brez vednosti sedanje dr. Stojadinovičeve vlade povedal tudi sledeče načelne besede: »Šola in cerkev sta vzgojna činitelja, ki morata delati vzporedno in vzajemno pri izpopolnitvi sodobne družbe in odklanjati vsako nesoglasje, ki bi ju moglo ločiti tako v kulturnem smislu, v kulturni zavesti posameznikov, kakor cele skupnosti. Skrbeli bomo za to, da pri vseh delih, potrebnih napredku in izobrazbi, ne zanemarjamo tudi нравstvenih vzgojnih nalog naše mladine. Čisti intelektualizem (to je izobrazba mladine brez nadnaravnih dobrin), kakor nam kažejo dosedanje skušnje, ni mogel dograditi vsestransko dobro razvitega človeka. — Nato je g. minister še naglašal, da je treba v prosveti npravi izvesti večjo decentralizacijo (samoupravo).

Ravnokar navedena izjava prosvetnega ministra dr. Stojadinovičeve vlade nam je nehoté prišla na misel, ko je bila te dni v Ljubljani redna letna skupščina društva »Krščanska šola«. Sklepi tega društva so važni in bi jih morale pristojne oblasti brezpogojno upoštevati, zakaj za »Krščansko šolo« stoji ogromna večina slovenskega naroda.

Odločna je bila beseda društvenega tajnika g. Zerjave. Poudaril je načela »Krščanske šole«. Starši imajo pravico in dolžnost zahtevati, da se njihovi otroci vzgajajo po načelih vere, kateri pripadajo. Katoličani torej po vsej pravici hočejo, da bodi vzgoja katoliške mladine katoliška in najmanj taka, da šolska vzgoja ne bo rušila verskih in нравnih temeljev naše vere. Neko sokolsko glasilo je napadlo »Krščansko šolo«, da hoče zaslužiti otroke, da je avstrijakantska in nenarodna, pa je moral ta listič priobčiti popravke, iz katerega je razvidno, da vprav katoliški starši skrbno pazijo na нравnostno in rodoljubno vzgojo svojih otrok, da pa zahtevajo tudi za svoje otroke pravico, da o načinu njihove vzgoje sami odločajo.

Zelo ostro so obsodili zastopniki ogromne večine slovenskih staršev nekatera šolska berila in druge knjige (učbenike), ki imajo na mnogih mestih naravnost protiversko in protiustavno vsebino. Naloga ljudske šole bodi, da poučuj in vzgajaj mladino v versko-nravnem duhu, da skrbi za razvoj duševnih in telesnih sil in položi temelj za krepostne in domoljubne državljanke. Učitelj bodi one veroizpovedi, h kateri pripada večina učencev. Za učitelja, ki z besedo ali slabim zgledom uničuje najvišje нравne vrednote, ne sme biti mesta pri katoliški mladini. Verske oblasti in starši naj bodo zastopani v šolskih odborih. Ustanavljanje novih zaseb. šol s pravico javnosti naj država ne ovira, temveč pospešuje. Verouk je smatrati za

glavni predmet in ne sme napredovati, kdor nima v tem predmetu vsaj red dobro.

Zborovalce »Krščanske šole« je v imenu knezoškofa dr. Rožmana pozdravil kanonik ljubljanskega stolnega kapitlja g. Volc., ki je povedal tudi tole: Gospoda knezoškofa še posebno veseli, da ste izbrali za svoje zborovanje nedeljo sv. Družine. Izjavljate s tem, da spadata krščanska družina in le krščanska šola skupaj in da potrebuje krščanska družina krščanske šole kakor levica desnice. Poleg božje nima krščanska družina boljše pomočnice kakor je dobra šola — in šola ne boljše pomočnice kakor je družina, ki je krščanska. Dobra šola je za nas katoličane tista, ki sloni na temelju razodetih verskih resnic in нравnih nauk — ki torej otroke ne uči le številstva (kakor pravi Slomšek), ampak tudi krščanstva, ne le branja in pisanja, ampak tudi krščanskega dejanja — ki torej ne služi spremenljivim dnevnim nazorom ali strankam in njih koristim. Le krščanska šola more utešiti vest krščanskih staršev, da res nadaljuje in dovršuje vzgojno nalogo staršev, ki je — kakor zahteva cerkveni zakonik — za starše »najtežja dolžnost«. Zato pa ne more biti Cerkev in ne morejo biti krščanski starši zadosti hvaležni druš-

tvu, ki pred vsem svetom zagovarja njih najnaravnejšo pravico: krščanskim otrokom krščansko šolo — katoliškim otrokom katoliško šolo — slovenskim otrokom slovensko šolo! Izrazim posebno iskreno željo prevz. g. nadpastirja: »Daj Bog društvu »Krščanska šola« obilico svojega blagoslova, moči in neustrašnosti za najvažnejše delo v bodočnosti!«

Izvrstne so bile zaključne besede dr. Dermastije. Rekel je: Zahtevamo, da so starši, Cerkev in šola pri vzgoji v popolnem soglasju ter se zato protivimo vsakemu šolskemu in vzgojnemu monopolu. Vsi katoliki iskreno ljubimo naš narod in domovino, smo zvesti kralju in domovini. Med nami ni izdajalca, ker nam tako zapoveduje vera in nas je utrdila v tem naša katoliška vzgoja. Bili so tudi izpadi proti vzvišeni osebi našega svetega očeta. Hvaležni smo sv. očetu, da nas opominja, da nam daje pouke in nasvete po svojih okrožnicah, zlasti smo hvaležni za poslanico, ki govori o krščanski vzgoji. Hvaležni smo mu, da nas vodi v močeno skupnost in nas uči vzgajati mladino, ki naj po katoliški vzgoji doseže svoj cilj, namreč časno in večno srečo.

Govoril je g. prosvetni minister in svojo odločno voljo in zahtevo so izrazili zastopniki Cerkev in katoliškega slovenskega naroda. — Zdaj naj dodamo samo še dve besedi: Zgodi se!

Resna beseda tovarišem

Ne da se tajiti, da se je gospodarsko stanje kmeta v preteklem letu za spoznanje izboljšalo. Nikakor pa ne moremo reči, da je kmetovo življenje tako, kakor bi bilo lahko, če bi bil kmet krepko organiziran v svoji strokovni organizaciji.

Dobro leto je, kar se je obnovilo naše gibanje. Da imamo že nekaj uspehov pokazati, ni nobenega dvoma. Poudariti pa moramo dvoje: Nekateri mislijo, da se more položaj kar na kratko obrniti. Zato že povprašujejo, kje se je kaj naredilo, kje so uspehi. Drugi pa stoji ob strani in čakajo, kdaj bo skleda polna, da bodo prisedli k obloženi mizi.

Nihče ne pomisli, da je treba njivo najprej obdelati, pognojiti, vsejati seme, potem skrbno obdelati in nazadnje, če je še nebo naklonjeno, lahko pričakujemo sadov.

Naša zapuščenca, izmозgana kmečka njiva, ki ni nič drugega kakor kmečko-gospodarska politika, se pa ne da kar na hitro napraviti rodovitna, da bi nam takoj prinašala bogatih sadov. Kmečka zveza ne more delati čudežev. Dosegla pa bi lahko uspehe, o katerih se nam niti ne sanja, če bi bili vsi kmetje in vse, kar kmečko čuti, zavedni in odločni v boju za svoje pravice.

Tako pa so ustanovili po nekaterih občinah Kmečke zveze, pa še po tistih občinah je dosti kmečkih ljudi, ki te gibanje gledajo po strani in ga omalovažujejo, češ saj ne bo vse skupaj nič. Nekateri pa samoljubno čakajo, kdaj bo skleda polna, da bodo kar prisedli in uživali sadove in žrtve drugih.

Nekaj je pa še občin, v katerih sploh ni kmečkega stanovskega gibanja. Se zmenijo se ne za kmečko zvezo in kar tja v en dan čakajo boljših časov.

Ce bo šlo tako naprej, bomo kmetje še dolgo čakali in gotovo je, da ne bomo dočkali boljših, ampak še slabše čase, kmečki ljudje bodo še bolj silili s kmetov, mizerija bo še večja, plače manjše, brezposelnost večja.

Blagostanje vseh drugih stanov, bodisi obrtnikov, delavcev ali trgovcev in drugih se ravna po blagostanju kmetov. Če gre kmetu dobro, če ima on denar, ga imajo vsi drugi. Zato je pa krivično, če drugi stanovi po strani gledajo kmečko gibanje v bojzani, da jim bo to škodovalo. Znana je tista prigodba o žolodcu, ki so se mu človeški udje uprli, češ žolodec samo uživa, mi pa delamo zanj. Ko pa niso dali žolodcu hrane, tudi žolodec ni mo-

(Nadaljevanje na prihodnji strani spoda)

Važni zakoni za naše delavce

Leto 1937 je bilo poleg leta 1922 nedvomno najboljše in najbolj plodovito leto za delavske zakonodaje. Nikdo ni mislil, da bo delavska zakonodaja napravila v enem letu tako ogromen korak naprej. Delavstvo je danajši vladi, zlasti obema slovenskima ministroma in ministru za socialno politiko g. Dragiču Čreškovcu iskreno hvaležno za velike in resnične pridobitve v l. 1937. Tudi resni, pošteni nasprotniki priznavajo ogromno koristno delo vseh. Seveda se pa bodo še vedno dobili demagogi in temni elementi, ki tega ne bodo hoteli priznati in bodo poskušali uspehe naših moči za delavstvo kolikor mogoče umalovavati. Vidi se pa, da naše delavstvo vedno manj naseda takim demagogom in da spregleduje.

Minimalne plače in kolektivne pogodbe.

V začetku leta smo dobili uredbo o minimalnih plačah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodstvu. Skoraj dvajset let se je naše delavstvo borilo za to, kar je sedaj s to uredbo dobilo. Delavstvo in delavski voditelji so sprejeli uredbo z največjim veseljem, saj je bil s to uredbo prizadet smrtni udarec sistemom kapitalističnemu izkoriščanju, ko so bili naši delavci in zlasti še naše delavke plačani po l. 1, 25, 1,50 din itd. Samo v naši banovini so bile plače zvišane zaradi uredbe najmanj 10.000 osebam. Zavarovana menila se je od aprila do novembra, l. j. v 8 mesecih dvignila od 23,02 na 24,14 din. Tako hitrega porasta ni zavarovana nikdar pri nas še nikdar doseglja.

Uredba o minimalnih menzah je poleg tega izmenila delovne pogoje v vsaj državi in tako zavrla pritisk delavstva z juga k nam in odklon industrije od nas na jug.

Seroda bi si slovensko delavstvo v pogledu plač želelo še marsikaj in še višjo osnovno plačo, kot jo je v okviru uredbe do-

ležil naš ban. Kdor pozna vse naše razmere, bo pa nedvomno zadovoljen s tem, kar smo dobili. Socialna skrbnostna prihajajo korakoma in ne brez moč. Uredba sama pa daje možnost, da si delavstvo svoj položaj izboljša in skleni s pomočjo kolektivnih pogodb. Zato ureja uredba tudi vprašanje kolektivnih pogodb in daje delavstvu celo svoj državni aparat v pomoč pri sklepanju teh pogodb. Pogoji za sklepanje dobrih kolektivnih pogodb pa je, da je delavstvo organizirano v resnih delavskih strokovnih organizacijah. Za katoliško delavstvo pride v poštev Zveza združenih delavcev, Zveza poljedelskih delavcev in Društvo združenih zasebnih in trgovskih namestencev Slovenije v Ljubljani.

Starostno in onemoglostno zavarovanje.

Do 1. septembra 1937 pri nas delavec ni bil niti najmanj preskrbljen za starost in za primer onemoglosti (invalidnosti). Kapital se je strahotno upiral izvedbi tega zavarovanja in niti največji optimisti niso upali, da se bo v letu 1937 končno vendar enkrat izvedlo zavarovanje za onemoglost, starost in smrt za vse delavstvo v naši državi in da se bo tudi razširilo pokojninsko zavarovanje na vse zasebne namestence v naši državi. In vendar se je to zgodilo. Konc je milošćinarskega sistema, ki je človeka nevreden. Še poljedelsko delavstvo naj dobi zavarovanje, pa bo pri nas zavarovanje zaposlenih oseb prilično dobro urejeno.

Zopet moramo reči, da naše starostno in onemoglostno zavarovanje še ni tako, kakor bi si mi želeli in da bi bilo treba n. pr. rente zvišati, starostno dobo znižati itd. Toda storjen je prvi nemajhni korak in strji je kapitalistični odpor. Sedaj ne bo težko napredovati, če bo le v delavstvu dovolj zrelosti in solidarnosti.

gel dati dragim udom potrebnih moči, da bi vsak svojo nalogo vršil. Isto je s kmečkim stanom! Če bo šlo kmetu dobro, bo šlo tudi drugim dobro.

Ne moramo pa dovolj obsojati tistih kmečkov, ki naravnost odklanjajo pristop h kmečki zvezi, ne zaradi zaradi neselkčnosti članarine, ampak iz slabosti, ki pa ni nič drugega kakor nezavednost. Kdo bo zameril obogemu bčjarju, če ne pristopi h kmečki zvezi, ko pa nima, da bi si kupil soli in nima za prodati ne živine, ne lena ter je odvisen od tega, kar zasluži? Pa tudi ta ne pomisli, da če bo kmet dražje prodal svoje prideleke, bo tudi njemu del boljše plače. Zameriti pa je tistim, ki vse to dobro vedo, pa so še kolikor toliko premočni, da bi z lahkoto še nekaj plačali za druge, pa uživajo sadove drugih. To je pa grdo.

Destokrat moramo slišati: Ja, jaz bom pri kmečki zvezi, sosed pa ne bo, koristi bo pa imel on prav tako kakor jaz. Zalostno je to za obo. Prvi je tako okostren, da se boji, da bi od njegove irtve imel koristi tudi sosed, ki ne bo nič irtvoval. Drugi je pa umazan, ker žaka, da bo na račun drugega imel kake koristi.

To je treba povedati vsem tistim, ki so poučeni o našem kmečkem gibanju, pa stoji brezbrinski ob strani.

Tistim pa, ki se niso še prav nič zganili, naj isto velja. Ali se naj sanje nekateri pehajo za pravice kmečkoga stanu? Ali naj samo nekaj ljudi dela in se irtvuje za celoto? Drugi naj kar stoji ob strani pa čakajo? Saj bo nazadnje tudi tistim idealnim ljudim zaradi nebratnosti drugih veselje in navdušenje zginito. — Nalogo kmečke zveze so nujne in pereče. Vse bi se moralo zganiti, kar kmečko čuti, pa iti z navdušenjem v borbo za svoje pravice. Zalostno je, da po dobrem letu gibanja po nekaterih krajih ni še nobenega odmeva. Vse to sprituje našo nezavednost. Dokler zavednosti ni, ne more biti uspehov. Naj bo vodstvo še tako idealno, naj doprinese še toliko irtve, ne bo šlo, pa ne bo šlo. Potem bodo rekli tisti, ki stoji ob strani in ne ganejo z marincem: Saj smo itak vedeli, da ne bo nič.

Zatorej na delo! Proč s sebičnostjo, proč z slabostjo, proč z nevolčljivostjo! Ves kmečki stan naj družil ena sama skupna ideja: S skupnimi močmi bočemo doseči skupni cilj, to je boljše bodočnost kmečkoga stanu.

Ko bo kmečka zveza organizirana v slobodni špnihi in občini, ko bodo v njej vsi kmečje, ko bodo vse kmečke irve, fantje in dekleta prešinjani s idejo kmečke stanovske zavesti, potem bo šele zasijala zarja boljše bodočnosti kmečkemu stanu! Šinkovec.

Rešitev bratovskih skladnic.

Naše bratovske skladnice so bile tik pred katastrofo. Ni bilo več dovolj denarja, da bi se v redu izplačevale pokojnine vsaj še eno leto. Ogroženi so bili najbednejši med bednimi — rudniški upokojevc.

Vlada je tudi takaj napravila krepko potezo in rešila zlasti slovenske bratovske skladnice pred propadjo s tem, da je izdala uredbo o osrednjem skladu bratovskih skladnic, iz katerega bodo naše bratovske skladnice črpale sredstva za svojo rešitev.

Pomembnost tega koraka more presoditi samo tisti, ki dobro pozna razmere naših bratovskih skladnic in moč rudniških lastnikov. Dolga leta se ni dalo na tem polju ničesar napraviti, dokler niso vzele v roke tega vprašanja energični in nepodkupljivi ljudje.

Za brezposelne delavce.

Eden izmed težkih problemov je v naši državi nedvomno pomanjkanje zavarovanja za brezposelnost. Kratkotrajne in usajne neobvezne podpore, ki so jih doslej dajale borbe dela, niso mogle nadomestiti zavarovanja za brezposelnost. Dne 25. novembra 1937 pa je izdal minister za socialno politiko novo uredbo za brezposelne delavce. Po tej uredbi se bodo znatno zvišale podpore za brezposelne in še posebno se bo znatno podaljšala podorna doba. Zbirali se bodo posebni skladi, organizirala se bodo javna dela in delila rimska pomoč zlasti otrokom brezposelnih delavcev.

Ta uredba še ne urvaja posebnega zavarovanja za brezposelnost, vendar pa bo po svojem učinku naše brezposelnost skrbstvo zelo podobno brezposelnemu zavarovanju v mnogih drugih državah.

To so torej glavne pridobitve delavstva v letu 1937. Izšla pa so poleg teh še razna manjša določila za varstvo delavcev. Važno pa je tudi to, da oblastva budno pazijo na to, da se delavska zakonodaja izvršuje in spoštoje. Zlasti stoji vedno na straži naša banska uprava in to po zaslugi našega gospoda bana, ki ima veliko razumevanje za vse delavske težaje. Smernu Rudolt.

Hudo zimo smo imeli

Tako poje slovenska narodna pesen. Pa nas je snežna starka te dni res ugrabila prav počeno. Pišejo, da še deset let ne tako.

6. jan. 1929 je silno smetilo kar 4 dni. Nato je pritisnil mraz. Vrstili so se za mrazom silni snežni viharji. Po nekaterih krajih, tako n. pr. na Raketu, so imeli leta 1929 gotove dneve 30° C pod ničlo.

Letos je pritisnil hud mraz 4. januarja. V Ljubljani so kazali termometri — 15°—C, drugod po nekaterih krajih Slovenije je dosegel mraz celo 22 stopinj. V Kasinčinu pri Sarjevu je kazal termometer 33 stopinj pod ničlo. Pontonski most na Savi pri Sremski Mitrovici je podri led. Velike zamrude so imeli mednarodni viaki in ovi, ki prihajajo z juga.

V Bolgariji je kazal termometer — 30° C. V Nemčiji so imeli po nekaterih krajih do 30, v Franciji do 14, v avstrijskih alpah pokrajinah do 20, na Madarskem do 27, na Češkem do 30, na Poljskem pa celo do 32 stopinj pod ničlo.

Ko to pišemo (10. januarja), je mraz zelo popustil. Padlo je nekoliko snega in celo deževnih kapelj. Napravila se je poledica, iz mnoge prehitre selanjane lahko usodna.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

d Naša kraljica-mati Marija je 9. januarja slavila svoj rojstni dan. Kraljici Mariji, zgledni materi in veliki zaščitnici revežev, želimo še mnogo blagoslovljenih let!

d Za novega kotorskega škofa je imenovan birski katehet na dekliški šoli v Splitu profesor Butove.

d Jubilej 50 letnega vestnega dela. Skoraj neopazeno je praznoval pred Božičem g. Jože Herfort z Zaloške ceste v Mostah pri Ljubljani 50 letni jubilej vestnega in nepretrganega dela v ljubljanski tovarni za klej. Dne 6. decembra 1887. leta je nastopil v tej tovarni službo kot sodar in do danes je v tej službi. Z ljubeznijo in poirtvovalnostjo vrši svojo obrt, tako, da je zglede delavcem in v veselje delodajalcem. Jubilar je značajan kršanski moč in vzoren oče svoji družini. Bil je med ustanovitelji kršč. delavske organizacije in je vseskozi agilen član Prvega delavskega konsumnega društva. Naročnik »Domoljubca« je skoraj od začetka lista. Bog daj jubilaru še mnogo lepih in vesele let.

d Delu fasti 50 let je preteklo te dni, odkar je stopila Meta Merješič v službo pri pok. profesorju Antonu Funtiku ter je še danes pri njegovi gospe vdovi. Bog Livi zvesto Meto še mnogo let!

d Koliko je še takih med nami? Gospod Janer Molj, biserni mašnik in šupnik v pok. v Kamniku je te dni plačal še šestdesetletno naročnino za »Slovenec«.

d 80 letnice življenja je praznovala te dni Karolina Ziber, vdova po nadučitelju v Vurbergu in mati predsednika okrožnega sodišča v Mariboru. Živijo!

DOMAČE NOVICE

d Drugi obrok dolga, ki ga imajo kmetije plačati Privilegirani agrarni banki, je zapadel 15. novembra 1937. Kmetije bi morali takrat to plačati, in sicer ta drugi obrok potem davčnih uprav. Davčne uprave pa so do bile obvestilo, naj tega drugega obroka ne izterjajo sedaj. Kdor torej drugega obroka še ni plačal, lahko počaka do poletja 1938. Pripominjamo pa, da je prvi obrok seveda vsak kmet moral plačati, ker je ta zapadel v letu 1936 in da ta prvi obrok davkarje izterjujejo. Nekatera sodišča še niso izvršila na prošnjo kmetov, ki dolgujejo denarnim ustanovam nad 25.000 din. Ti bi morali sedaj že drugič plačati previsok obrok. Ker pa je sedaj to odloženo, naj mirno čakajo razsodbe sodišča.

d Širši glavni odbor Glavne zadrutne zveze v Belgradu je te dni sprejel spremenjena pravila zveze tako, kakor jih zahteva novi zadrutni zakon. Za tem se je takoj nastopil tudi zastopniki nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev, čeprav so oni prisostvovali na obnem zboru tiste zadrutne zveze, ki je zborovala dne 3. decembra. Ugovore

zastopnikov nabavljajnih zadrug državnih namoščencev je zavrnil podpredsednik, minister inž. Voja Gjorgjevič. Občni zbor je takoj nato izglasoval spremenjena pravila zveze, pri čemer so proti glasovali edinole zastopniki nabavljajnih zadrug držav. uslužbencev. Po novih pravilih bo imela Glavna zadrutna zveza 50 članov v upravnem odboru in 25 članov v nadzorstvu. Volitve v oba odbora bodo tajne in po proporcju.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

d Za tiste, ki bežejo iti na letošnji mednarodni eharistični kongres v madžarsko Budimpešti. Vodstvo mednarodnega eharističnega kongresa, ki bo v maju mesecu v Budimpešti, je za slovensko službo boljše v dneh kongresa namenilo cerkev bolnišnice sv. Elizabete, za Hrvate pa kapucinsko cerkev. Obe sta v eni izmed glavnih ulic Budima (Füüta), druga od druge oddaljeni dobrih pet minut. Kapucinska cerkev more sprejeti kakih 800 ljudi, cerkev sv. Elizabete pa do 600. Cerkvi ležita blizu Donave nasproti parlamenta. V neposredni bližini je viseči most čez Donavo, čez katerega se v najkrajšem času pride v središče mesta in do kraja glavnih slovesnosti. Med tema dvema cerkvama je budimski društveni dom.

Na Japonskem je vse nemške navdušene za vojno proti Kitajski. Medu je predpisala celo za male otrocite generalsko in admiralke uniforme.

Pozor!
Dermol, sredstvo za odvejanje se često potvaja. Rači tega pazite pri nakupu, da nosi vsaka lekarna besedo Dermol in zerezno v obliki črke T. Zahtevajte samo originalni Dermol.

DR. MED. L. B. JAVORNIK

katerega velika dvorana je Hrvatom in Slovincem dodeljena za zborovanja.

d Za tiste, ki imajo opravka na banovini. Kraljevska banska uprava dravske banovine opozarja ponovno, da sprejema stanke v uradih kr. banske uprave samo ob delavniških dopoldne od 10—12. Izven navedenega časa se stanke ne sprejemajo ter je dostop v urade kr. banske uprave brez izrecnega dovoljenja prepovedan. Stanke se nadalje opozarjajo, da se morajo v zadevah, zaradi katerih prihajajo na bansko upravo, obračati samo na načelnike oddelkov in samostojnih odsekov, odnosno njihove namestnike, ne pa tudi na posamezne poročevalce. Ban in njegov pomočnik sprejemata stanke le ob tokih in petkih.

d Plemenca goveje živine v dravski banovini. Na podlagi zakona o zboljšanju živinoreje in posvečovanja kmetov, je kmetijsko ministristvo odredilo za posamezne kraje dravske banovine reje sledečih plemen: 1. pinčgavsko pleme in domače postopno z njim oplemenjevano pleme v okrajih Nadovljica, Kranj, Škofja Loka, Kamnik, severni del okraja Ljubljana, z okoliško občino Ziri, okr. Logatec in pljuški okraj. 2. Sivovalpsko pleme v okrajih Črnomelj, Kočevje, Novo mesto, Krško, Litija in Ljubljana z ostalim delom svoje okolice. 3. Pomursko pleme v okrajih Laško, Kozjace, Smarje pri Jelšah in Brežice. 4. Marijadvorsko pleme (belo slovensko govedo) v okrajih Gornji grad, Slovenji Gradec, Dravograd, Maribor čezni breg in severni del okraja Maribor levi breg. 5. Simentalsko pleme v okrajih Lendava, Murska Sobota, Ljutomer in del Maribora levi breg proti severu, Ptuj. — V ljubljanskem in mariborskem okraju se lahko rede tudi druga dovoljena plemena, toda rediti jih smejo edino v ta namen ustanovljene Ervinorejske zadruge in društva z dovoljenjem banske uprave in s pristankom kmetijskega ministra.

d Ne bo ga zmanjkalo. Finančni minister je za tekoče leto odebriil povečanje količine proizvodnje čistega alkohola za vse tovarne v naši državi. Vse tovarne bodo smele narediti 150.000 hektolitrov špirta, kasneje pa bo minister razdelil še količino 30.000 hektolitrov. Največjo količino je prejela zagrebška tovarna Arko (21.610 hl!), dalje Peter Tešič v Sisku (19.590!). Na petem mestu je ljubljanska tovarna »Union«, ki sme narediti 9.006 hl špirta.

d Prvo legnanje v Mostah. Novo ustanovljena župnija v Mostah je imela 9. jan. na praznik sv. Družine prvo legnanje. V župni cerkvi je župnik g. Miha Jenko ob asistenci in ob veliki navzočnosti ljudstva daroval slovesno službo božjo. Službe boljše se je delno udeležil tudi belgrajski nadškof g. dr.

Hranil. vloge

prodajate najbolje poton moje oblatveno dovoljena pisarne. — Takojnja gotovina. — RUDOLF ZORE, Ljubljana, Glodališka 12. Telefon 38-10

VINA za vse prilikoosti naročite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

Nesreča jugoslovanske ladje

V Split je prišel del moštva našega ponesrečenega parnika »Srdje«, v katerega je na reki Seldi blizu Anverse trčil švedski parnik »Haga« ter ga potopil. Od 31 članov moštva je dospelo v Split 11, ki jih je vodil strojnik Lovro Pavlinovič, druge pa so zadržale oblasti v Anversu, da jih zaslišijo. Pavlinovič je pripovedoval, da je naš parnik vozil iz Cipra v Anverso 10.700 ton špirta. »Srdje« je na reki Seldi zašel v gosto meglo ter je bila plovba zelo težka. Ponoči okoli 11.20 so mornarji naenkrat občutili hud udarec ob ladjo. V strojnici je bilo vse prevrnjeno ter je vanjo vdrla voda. Mornarji so takoj spoznali, da parnik tone. Ker je voda vedno bolj vdiralna v parnik, so mornarji izpustili paro

iz kotla, da preprečijo eksplozijo. Mornarji so se pričeli reševati, kakor so pač mogli. Nad reko je gosto snežilo, vladala je debela megla in mraza je bilo 5 stopinj pod ničlo. Mornarji so pričeli skakati v vodo, da bi se rešili s plavanjem. Le desetim možem se je posrečilo, da so odvezali čoln ter odveslali. Teh 10 je izvleklo iz vode še 4 mornarje. Krsto Bačić, oče petih otrok, je skočil v vodo, pa ga je omamil silen padec, 27 letni kuhar Šime Šarič pa je tekel v kabino, da reši svoje prihranke, toda voda ga je zasačila v kabini. Ta dva sta utonila. Vsi rešeni mornarji so zdravi, razen enega, ki je dobil hud prehlad.

Ujčič, ki je izrazil svoje posebno veselje, da je izdal svoje pastirsko pismo o krščanski družini na dan sv. Družine ter da je mogel obiskati prvo cerkev v Sloveniji, ki ji je posvečena, prav na ta veliki praznik.

d Močno je napredoval v preteklem letu naš potniški in blagovni promet. Lani so železnice prepeljale že 44 milijonov potnikov, ko so jih v letu 1937 samo 38 milijonov. Od potnikov je imela železnica za 536 milij. din dohodkov ali povprečno po 12 din od vsakega potnika. Raznega blaga je železnica prepeljala 17 milij. ton, kar je vrglo železnici 1367 milij. din ali okroglo 2 odstotka več kakor v letu 1936. Od skupnega prometa odpade na notranji promet dobrih 77 odstotkov, na mednarodni promet pa dobrih 22 odstotkov.

d Nove vloge p.i Mestni hramnici ljubljanski so narasle v zadnjem četrtletju 1937 za 11.147.000 din, tako da znašajo vse nove vloge pri tem zavodu že 92.392.000 din. — Upamo, da bodo v kratkem vsi naši denarni zavodi oživel.

d Težko jih je prepričal, da je pravi gospodar. Iz ruskega ujetništva se je nedavno vrnil v Ivanec na Hrvaškem Stijef Blaško. Kar 21 let ni videl svojega doma, zato je tudi popolnoma pozabil svoj materni jezik. Ko se je prikazal v svoji rojstni hiši, ga ni nihče poznal. Nazadnje so našli nekega bivšega vojaka, ki je bil tudi ujet na Ruskem in je za silo še znal nekaj ruščine, da se je z dožlecom pogovoril. Stijef je začel razlagati svoje življenje, vendar mu kljub vsemu temu nihče ni verjel, da je on pravi gospodar hiše, v katero je prišel. Zena, ki ga je vsa leta čakala, čeprav se ji ni vsa leta niti enkrat javil, ga tudi ni spoznala. Šele potem, ko je Stijef znal povedati in imenovati vsak košček zemlje, vedel točno za meje, znal povedati o vseh podrobnosti v družinskem življenju, so se prepričali, da je došlec pravi Stijef Blaško.

d Zdej pa bodo državne kase polne. — Pod tem naslovom smo v 1. št. letošnjega »Domoljuba« pisali, da bodo pobirali od vsake zaklane živali davek na zakol. Taka je namreč odredba ministrstva financ. Od merodajne strani nam poročajo, da finančna direkcija sama ne smatra predmetne odredbe zakonitim in je storila v tem pogledu primerne korake. Prav tako je posredovala JRZ, Kmečka zveza in Kmetijska zbornica. Mi smo hoteli z dotično novico opozoriti pristojne činitelje, da s takimi odredbami, ki

bi za državno blagajno skoraj nič ne pomenile, ne razburjajo ljudi. Dobrohojna samokritika je ziata vredna. Tudi predmetna novica je dokaz za to.

d V šolo so vlomili. Tatvine so med letom pri nas precej ponehale, na zimo pa so se spet pričele nadaljevati. V nedavni noči je bilo vlomljeno v stanovanje šolskega upravitelja Mrčuna, ki je bil tačas na božičnih počitnicah. Tatvino je razkrila snažilka šolskih prostorov. Našla je odprto sobo ter izpraznjene omare in predale

d Ostra zima in viharji tudi našim parnikom ne prizanašajo. — Zaradi nenavadno ostre zime in viharjev na Sredozemskem morju se je zadnje čase ponesrečilo že več naših parnikov. Tako se je te dni ponesrečil parnik Jadranske plovidbe »Bled«, ki vozi med Sušakom in Pirejem. Parnik je zaplul v grško luko Perezu, potem pa je nasedel na peščini. Grki so prekrkali tovore in parnik zavlekli v globlje morje. — Druga nesreča se je pripetila parniku »Split« od iste družbe. Ta parnik je nasedel v bližini Si-

benika, ker se mu je zlomilo krmilo. Moštvo se je posrečilo, da je parnik rešilo ter ga spravilo v Split. Njegovo progno je zavzel parnik »Bosna«, medtem ko bi »Split« moral nadomestiti »Bled«. V reko Neretvo pa je odplul parnik »Vis«, ki bo iz reke privlekel parnik »Hvarc«. »Hvarc« se je namreč poškodoval pri reševanju italijanske jadrnice »Carmelac« ter je izgubil krmilo. Na Jadranskem morju vlada hud mraz ter še vedno piha burja. Vsi parniki vozijo z velikimi zamudami.

d Pri zaprtju ali pa pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d Brezposelnost v Jugoslaviji. 47.677 brezposelnih delavcev in delavk je iskalo v novembru dela pri vseh posredovalnicah odnošno pri borzah dela. Oktobra meseca je iskalo dela 45.353 delavcev, od katerih jih je dobilo delo 26.859. Vsega skupaj je ostalo v oktobru in novembru brez dela 96.171 delavcev. Številka je sicer velika, vendar običajna za jesenske odnošno zimske mesece, ko preneha poletno delo. Kljub temu pa je letošnja številka brezposelnih mnogo manjša kakor lanska v istih dveh mesecih. Lani je bilo v tem času prijavljenih pri borzi dela 80.608 brezposelnih delavcev. Vsem tistim delavcem, ki niso mogli dobiti dela, je dajala Borza dela podpore v skupnem znesku 1.623.000 din. Podpore je bilo deležnih 12.181 oseb.

d Nove palače podirajo. Zaradi novega načrta za zidanje, ki ga pripravlja belgrajska mestna občina, bodo v Belgradu morali podreti več novih palač, ki so bile zgrajene komaj pred letom dni. Tako bodo morali zaradi ureditve prostora ob Aleksandrovi cesti pred cerkvijo sv. Marka porušiti veliko petnadstropno stanovanjsko hišo in palačo Pokojninskega fonda uradništva Agr. banke. Zaradi novega načrta bodo izginili celi bloki hiš. Na ta način bo belgrajska občina dobila

Dr. Korošec o združništvu

Te dni so se zbrali v Belgradu zastopniki svobodnega združništva v naši državi na 18. redni občni zbor. Občni zbor je namesto zadržanega predsednika, notranjega ministra dr. Antona Korošca, vodil podpredsednik, minister brez portfelja inž. Voja Gjorgjevič.

Po kratkem pozdravnem govoru je minister Gjorgjevič prečital tudi pismo, ki ga je obdnemu zboru poslal predsednik Glavne združne zveze dr. Anton Korošec. V tem pismu pravi minister dr. Korošec, da obžaluje, da zaradi zdravljenja ne more prisostvovati obdnemu zboru, ki je bil sklican za danes dopoldne. To da obžaluje tem bolj, ker s stopanjem v veljavo zakona o gospodarskih združenjih Glavna združna zveza, ki ji je predsednik od začetka, zaključuje skoraj 20 letno dobo svojega delovanja. Združništvo se je — piše dr. Korošec v tem svojem pismu — v teh 20 letih dvignilo ne samo številčno (v začetku je imela Glavna združna zveza samo 11 zvez s 4565 združenji, danes se je pa to število dvignilo na 21 zvez s preko 8000 združenji), pač pa je zavzelo tudi važen položaj v vsem našem kulturnem, socialnem in gospodarskem življenju. Danes je združništvo činitelj, s katerim mora vsakdo računati. Veliko zaslug za razvoj združništva v naši

državi pa pripada ravno Glavni združni zvezi in zato lahko s ponosom gledamo na njeno delo. Z novim zakonom o gospodarskih združenjih, pri katerem ima Glavna združna zveza, ki ga je sestavila, nemalo zaslug, to se je poudarilo tudi v naših zakonodajnih telesih, nastopa nova doba združnega delovanja. »Verujem«, pravi dr. Korošec, »da se bo sedanje združništvo s še večjim razmahom razvijalo in da bo postalo še važnejši činitelj v našem socialnem, kulturnem in gospodarskem življenju, od česar bo imelo velike koristi tudi naše ljudstvo. Odlika Glavne združne zveze v zadnjih 20 letih je bila tudi, da je v vsem našem združništvu, pa tudi med ljudstvom, zavladal duh pomirljivosti ter bratskega spoštovanja in ljubezni. Glavna združna zveza je tudi vse spore, nespornizume in nestrpnosti znala mirno izravnavati. Ta duh pomirljivosti, znanosti in složnega bratskega čela bo vnašala — v to Glavna združna zveza trdno veruje — v združne vrste tudi v bodoče. V tej dobri veri pristrčno pozdravljam občni zbor in naše zastopnike svobodnega združništva«.

Čitanje pozdravnega pisma ministra dr. Korošca so združniki sprejeli z velikim odobravanjem.

Velik prostor med Agrarno banko in novim parlamentom ter bo tam uredila nov park. Stalni načrt za ureditev prestolnice bi si pa gospodje pač lahko že pred leti naročili in tako denar davkoplačevalcev malo bolj varčevali.

d Brez konec in kraja. Veliko pozornost je vzbudila te dni v Sarajevu novica, da so tam zaprli Aleksandra Popoviča zaradi tatvine in uničevanja uradnih spisov finančnega ravnateljstva, ki so zadevali mnopoljske prokrake. Zaprli so tudi zobotehnik Vasilija Komarica, kar je izzvalo še večjo pozornost. Čuti je, da je Komarica zaprt zaradi tega, ker je nagovoril Popoviča, na ukrade službene spise, ker se vsi pogrešani spisi nanašajo na Komarico samega. Pred nekaj leti je namreč njegova žena Milenka bila zasačena pri tihotapstvu večje količine cigaretnega papirja in drugih monopolskih predmetov ter je bila obsojena na večjo globo. Milenka se je pritožila, toda ko so spisi prišli na finančno ravnateljstvo, so naenkrat izginili.

d Izredno dober želedec ima delavec Lazar Jevremović iz Donjega Tovornika. — Stavil je, da bo pojedel v najkrajšem času en in četrt kilograma sladkorja v kockah, pol kilograma čokolade in 300 gramov fig. Stava je bila velika, vendar jo je Lazar dobil. Ko je vse pojedel in spravil denar v žep, je dejal, da poje še en kilogram sladkorja. Toda to pot pa ni šel nihče več staviti.

d Razkošna poročna pojedina. Srem in Vojvodina veljata pri nas za najbolj bogati pokrajini. Zaradi tega so tam tudi stavbe, kadar se moži kaka bogata hči ali pa ženi kak bogat sin, razkošne. V Debeljači blizu Zemuna je bila oni torej svatba. Poročila se je hčerka bogatega posestnika Ištvana Tokana. 400 gostov je prišlo na pojedino. Tri dni je trajala svatba; pojedli so pa 800 velikih hlebov kruha, 200 tort, 400 kosov peralnine, dve debeli svinji, eno tele, popili so pa 500 steklenic piva, 100 litrov žganja in 350 litrov vina.

d Najprej pozvoni, potem pa začne s delom. Franco Pliberšek, ki je doma od Sv. Miklavža pri Ormožu, se že dolga leta drži Varaždina in okolice. Policija ga ima zapisanega kot zelo nevarnega tatliča in nasilnika. Pred dobrim letom je vdrl v stanovanje nekoga varaždinskega trgovca in mu odnesel 50 jurjev. Z njim jo je potem po-

Faka izgleda
ASPIRIN

SPREDAJ ZADAJ

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

tegnil v Avstrijo, vendar ga je našla obmejna straža zalotila in obstrelila. Pliberšek ima navado, da pri vratih najprej pozvoni, ko se pa prepriča, da nikogar ni v hiši, odpre s ponarejenimi ključi vrata in odnese, kar je najbolj pri roki. Te dni so ga zalotili, ko je hotel sredi dneva vdreti v stanovanje neke vdove.

d Nev saken o bolnišnicah pripravljajo v ministrtvu za narodno zdravje. Nekatere banovinske bolnišnice bi po tem začonskem načrtu podržavili.

d Za zagrebške mestne reveže je darovalo ministrtvo za socialno politiko 100.000 dinarjev.

d Naval smučarjev ob nevoletnih dneh. V Ljubljani je bil sneg sicer zmurnjen in le nekateri, najbolj drzni so se smučali po pobočjih Golovca in Rožnika. Ogromna večina ljubljanskih smučarjev pa je odšla na Gorenjsko. Tam so se pridružili tudi smučarji iz Zagreba in iz Srbije. Večerni gorenjski vlaki, s katerimi so se vračali smučarji proti Ljubljani in Zagrebu, so bili tako nabito polni, da so morali potniki v vseh vozovih le stati, uvesti se pa skoraj nihče ni mogel.

d Zagreb dobi pokojninski zavod. Odposlantstvu zagrebških gospodarstvenikov je g. minister Cvetković izjavil, da bo pokojninski zavod v Zagrebu še ta mesec ustanovljen. Minister je dejal, da vlada sploh ni imela namena zavleči ustanovitev zagrebškega pokojninskega zavoda do leta 1940, kakor bi

se dalo sklepati iz nekoliko nejasnih navedb v uredbi o zavarovanju zasebnih nameštencev. Izvedba zavarovanja je bila poverjena ljubljanskemu zavodu samo zaradi tega, da se vse delo prve organizacije za vso državo ni preveč zavleklo. Minister je naročil odposlanstvu, naj javno razglase, da bo še v teku tega meseca zagrebški zavod ustanovljen.

d 400 milijonov dinarjev kredita za nabavo železniškega materiala ima prometno ministrtvo. Nekaj tozadavnega blaga homo kupili tudi v Italiji.

d Dve, tri e Zagrebu. Leta 1931, ko je bilo ljudsko popisovanje, je Zagreb šteje 185.581 prebivalcev. Povprečni letni prirast znaša 8000 prebivalcev, tako da bi moral sedaj šteti 235.000 prebivalcev. S predmetjem Kustošijo, ki je zvezana z Zagrebom, ki pa je samostojna občina, šteje Zagreb torej okrog četr milijona prebivalcev. Zagreb je imel leta 1890 30.000 prebivalcev, leta 1890 40.000 prebivalcev, leta 1900 60.000, leta 1910 80.000 in leta 1921 103.000 prebivalcev.

d Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje azpeka, vsled čezar imajo vrnje v železce in črevih, se pospešuje temeljito čiščenje vseh prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužite zjutraj na tečče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči vsled zapeke, obenem se pa doseže tudi boljši

Ozi. reg. št. br. 2074/32.

d Proračun prestolnice. Novi proračun belgrajske občine predvideva 336,8 milijona dinarjev izdatkov in prav toliko dohodkov. Osebnih izdatki so povečani za 5,9 na 99,3 milijona, redni materialni izdatki pa za 5,1 na 219,5 milijona dinarjev. Izredni izdatki pa na 72 milij. din. Značilna je skrb občine za dvig tujkega prometa ter se poviša fond za tujski promet od 30.000 na 1.200.000 din. Več ko polovico vseh izdatkov občine krijejo dohodki mestnih podjetij, tako bosta dala tramvaj in elektrarna 150, vodovod 23 in pa klavnica 12 milij. din. Občina bo pobirala 20 odstotno občinsko doklado, ki bo dala 14,6 milij. din. Dobodek od trošarin je proračunan na 88, taks pa na 21,9 milij. din. Dne 1. januarja 1935 je imela belgrajska občina še 895 milijonov dolga, 1. januarja 1938 pa samo še 580 milijonov dinarjev. Finančni položaj Belgrada se je torej zelo zboljšal, kar ni čudno, saj ga »neguje« vsa država.

d Odvetnik je je skupil. Na nekem podeželskem okrajnem sodišču je imel neki ljubljanski odvetnik priliko spoznati, kako vročo

KULTURNI KOTIČEK

Čbeličarij

V tem času je začela rojiti Kranjska Čbelica, ki je izšla petkrat, in sicer 1890, 1891, 1892, 1894, 1848. Ze prej so mislili nekateri pisatelji in pesniki, da bi izdajali svoje slovstveno glasilo. Trije duhovniki: Andrioli, Cigler n. Holzapfel so hoteli izdajati tak časopis že v l. 1824, pa jim ga je vlada prepovedala. Ze v tem vidimo, da je zrnje, ki ga je sejnal Valentin Vodnik, padlo na rodovitna tla, saj so nekateri poskušali nadaljevati njegovo delo. Ze samo prizadevanje po novem časopisu nam kaže, da so hoteli nadaljevati Vodnikovo delo. Leta 1. 1830 je izšla Kranjska Čbelica. Njen uestvaritelj je Miha Kastelle (1796—1868), knjižničar licejske knjižnice v Ljubljani. Kaj velikega pesniškega daru ni imel, oblika njegovih pesmi pa je spretna in gladko tekoča. On sam je bil tudi urednik KrČ, sodelovali so: Cop, Prešeren, Zupan, Potočnik, Holzapfel, Zigler, Kosmač, Grabner, Levčnik, Zemlja, Jarnik in drugi. Poleg pesmi teh so bile priobčene v Čbelici še nekatere Vodnikove in pa narodne pesmi. Duševni voditelj Kranjske Čbelice, svetovalec in ocenjevalec je bil Matija Cop

(1797—1835) iz Zirovnice, profesor, nato knjižničar v licejski knjižnici v Ljubljani. Šele 37 letnega ga je zadela žalostna smrt, utonil je namreč v Savi na Ječici. Ta nesreča je najbolj zadela prijatelja Franceta Prešerna, ki mu je tudi posvetil nekaj pesmi. Cop je bil eden najizobraženejših Slovencev tedanje dobe. Pisal in govoril je 19 jezikov. Vse svoje življenje je bil nadvse velik prijatelj tepe knjige. Bil je najboljši poznavalec evropskih književnosti. Zlasti je poznal grško in latinsko, to je klasično slovstvo. Pisal ni mnogo, pač pa je svoje znanje razdaljal svojim prijateljem, jih učil in uvažal v druga slovstva. Razumeval in čutil je lepoto pesmi, poznal pa tudi vse oblike pesmi. Postal je duhovni voditelj našega pesniškega velikana Prešerna. Če bi ne bilo Cop, gotovo ne bi imeli Prešerna. On je bil tudi listi, ki je v abecedni vojski nastopil proti uvedbi rsnih črkopisov in e Prešernovo pomočje je tudi dosegel, da je metefička propadla. Ob tej priliki je napisal razpravo Slovenska abecedna vojska, ki je izšla v Ilirskom listu 1. 1833. Bil je zaveden Slovenac in slovenska smer so mu je zdela naravne umiljiva, ne da bi bilo treba pri tem še kaj premišljati in misliti. Njegave največje delo je gradivo za slovensko slovstveno zgodovino. To delo je izšlo v nemškem jeziku v Safarikovi zgodovini po njegovi smrti.

kri imajo tamošnje ženske. Dvo ženski sta stali pred sodnikom v tožbi za razžalitev časti. Zaljeno stranko je zastopal odvetnik iz Ljubljane. Naenkrat pa je tožena stranka navtila na odvetnika in ga pričela s pestjo biti po obrazu, da se je je komaj ubrenil. Se drugič se je skušala zaleteti vanj, pa so jo ostali zadržali. Praviijo, da se je tak neljub primer prvič pripetil na tem sodišču in da ni, da bi vse ženske tistega kraja obsodili, da imajo tako vročo kri.

d Najmlajša stara mati v Jugoslaviji je pač 32 letna Žuži Ester iz banatske vasi Debeljača. Žuži se je poročila, ko je bila stara 15 let. Tudi njena hčerka se je poročila že s 15 leti. Ko se je hčerki rodila zopet hčerka, je postala Žuži Ester pri svojih 32 letih že stara mati.

d Nečloveško je ravnal s svojo ženo Milan Jankovič iz Požarevaškega Aleksandrova. Pretepal je je in poleg vsega še vodil iz zloglasnih hiš domov vlačuge, katerim je morala žena streči in jih gostiti. Ko je Milan te dni spet pretepel ženo, je Živka odšla k svojemu očetu in se z njim dogovorila, da bo ubila svojega moža. Res je vzela sekiro in ubila moža, ko je spal. — Zaloigra seveda s tem še ni končana.

d Tudi profesor je lahko pod kožo krvav. Tatu in vlomilca v osebi bivšega profesorja so zaprli v Prizrenu. Bivši profesor je s svojimi pajdaši sredi mesta vlomil v delavnico mesarja in prekajevalca in odnesel precejšnjo mero klobas in suhega mesa. Seveda je bilo veliko presenečenje, ko je policija dobila vlomilce v roke in objavila, da ni vlomilec nihče drugi kot bivši profesor prizrenske gimnazije Nikola Korotki, po rodu Rus. — Mož je bil baje zelo dober profesor in je v kratkem času credil priročeslovno zbirko na prizrenski gimnaziji. Ko je pa ministrstvo letos odpustilo vse pogodbene profesorje, je tudi Korotki izgubil službo. Brez sredstev je ostal, začel si je pa iz stiske pomagati na najbolj žalosten način.

d Kmeta so okradli. Posestniku Rogliču iz Zapodja se je nedavno pripetila precejšnja nezgoda. Prodal je v Litiji vola za 1500

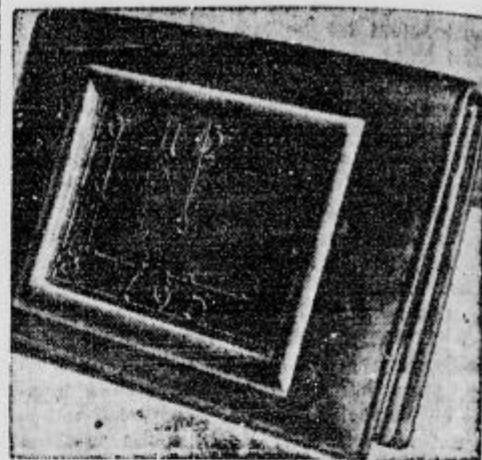
dinarjev ter se odpeljal domov z vlakom. Na postaji v Kresnicah, kjer je izstopil, je opazil, da mu je v gneči nekdo odpel telovnik. Notranji žep, v katerem je imel denar, je bil prazen. Brž je javil tatvino sprevodnikom, ti pa orožnikom, ki so potovali z vlakom. Vsi skupaj so začeli spretnega žeparja prav marljivo iskati. Zasedovanje je trajalo vse do Laz, kjer so se nenadno začeli glasovi, da so tatu že prijeli, kar pa ni bilo res. S tem so tatovi zmešali zasledovalce in odnesli pete.

IZ DOMACE POLITIKE

d Italijanski zunanji minister grof Ciano je 9. januarja potoval skozi Ljubljano v madžarsko Budimpešto. Od Rakeka do Ljubljane je g. Ciano spremljal ban dr. Natačen, ki je italijanskega zunanjega ministra pri vstopu v našo državo pozdravil tudi v imenu ministrskega predsednika dr. Milana Stojadinoviča.

d Kar v Španiji naj ostane. Zastopnik španskega generala, vojskovodje Franca v Bukarešti, pod čigar območje spada tudi področje naše države, je obvestil našo vlado, da je med drugimi, ki so se borili na komunistični strani proti nacionalistom, tudi Siovenec Dušan Rauter. Sedaj se nahaja v taborišču v Salamanci. Vlada generala Franca je pripravljena omogočiti Rauterju vrnitev v Jugoslavijo, kakor hitro bo urejeno vse potrebno.

d Kako dolgo še... Znani pravoslavni metropolit Dositej je za božič izdal na pravoslavne vernike poslanico, v kateri jih opominja k zvestobi do cerkve in njenega vodstva. Najprej jih spominja pokojnega patriarha Varnave in opisuje njegove zasluge zlasti za to, da je znal žrtvati, ki so padle za sramotnost, osvobojenje in slednjič zedinjenje našega naroda, priboriti nazaj tisto spoštovanje, ki je jelo v zadnjem času že pojemati. V nadaljnjih izjavanjih pa poslanica razvija božične misli in pravi, da »se je velika milost božja razlila na naš narod, ker ga je po zapustitvi mnogoboštva pripeljala v to cerkev, ki nosi tudi narodno obeležje«. Dogodki

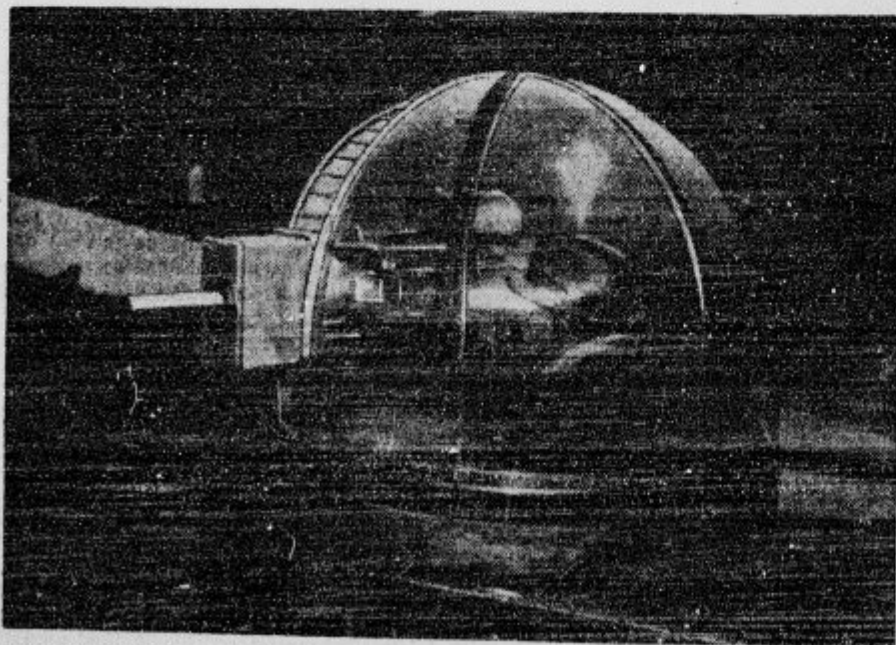

Moderne dame so začele nositi ročne torbice, v katere je vdelana ura. — Kako se bodo take torbice obnesle v drenju, bomo še videli...

zadnjih mesecev da so pokazali, kako trdno je narod povezan s to cerkvijo in njenimi voditelji. Nato vernike vzpodbuja, naj čuvajo »našo pravoslavno vero, ker s tem čuvajo narod, deželo in vso državo«. Ob koncu metropolit piše, da ne more dovolj prehlvaliti odločnosti, ki so jo pokazali zavedni predstavniki in zastopniki posameznih krajev in ljudstva in ves narod v obrambi svoje narodne cerkve (za zadnjih bojev proti konkordatu s sveto stolico). Vse te Bog blagoslavlja s svojih nebeških višin, krepi in bodri pa jih vojska nebeških sil — duhov s svetim Savom na čelu.

d Eden manj. Z decembrsko številko lanskega leta je prenehal neki komunističen mesečnik, ki je v hrvatskem in slovenskem jeziku izhajal v Belgiji, imel pa je svoje podružnice tudi v Franciji in po drugih državah, kjer je kaj več izseljencev iz Jugoslavije. V državo so ga pošiljali večinoma v zaprtih ovojnicah »Svetovnega odbora za borbo proti tuberkulozi«, ki ima svoj sedež v Parizu. — List je natančno poučeval člane komunističnih organizacij, kako se morajo vrniti v vse »nefašistične« in »demokratske« organizacije, ne da bi se sami združevali in si tako zaprli vpliv na širši krog. Obenem pa je skrival svoje namene pod borbo za pravice političnih kaznjencev, za omiljenje vojnih grozot itd., in seveda silno ščuvajoče pisal o razmerah v Jugoslaviji in neprestano govoril o samem »nasilju«, »zatiranju«, zlasti o »silnem trpljenju« političnih kaznjencev.

d Gradove svetle zidajo v oblake... Znano je, da se je dr. Ante Pavelič po atentatu v Marseillu preselil v Ameriko, v Kanado, kamor je prenesel tudi svojo orjunaško organizacijo »Hrvatski domobran«. Ta organizacija je za letošnje leto izdala obsežen koledar na 240 straneh, ki je poln člankov proti naši državi, zlasti pa proti Srbom. Nekatere članke iz njega ponatiskuje »Slobodna reč«, ki izhaja v Pittsburgu, zlasti tistega, ki govori o mejah neke bodoče Hrvatske. Pravi, da bi po teh načrtih Hrvatska morala obsegati vse ozemlje od Zidanega mosta, Istro, za dalmatinsko obalo do Albanije, preko Kosovega polja in Valjeva v Srbiji, potem po Savi in Donavi do Temešvara in preko Subotice in Gradišćanske v Avstriji nazaj do Zidanega mosta. To bi bila tista »Svobodna Hrvatska«, ki jo poče ustanoviti Paveličev »Hrvatski domobran«.

Začeli so izdelovati bojna letala, ki imajo 60 topov. Doslej so bila letala opremljena le s strojnimi puškami.

NESREČE

d Parna žaga je pogorela v Slovenj-gradu. Imejitelj Franc Marčič ima okrog 400.000 din škode.

d Štiri družine brez strehe. Oni ponedeljek zvečer je začelo goriti v baraki zraven tovarne kopit v Gračnici pri Rimskih toplicah. Ogenj se je hitro širil in je bila velika nevarnost za bližnje tovarno in druga poslopja. Gasilcem se je po dvehurnem gašenju posrečilo ogenj zadušiti. Gašenje je bilo zelo težko, ker so zmrzovale cevi in voda. V baraki so stanovale štiri delavske družine, čijih imetje so večinoma resili, ostale pa so brez strehe. Škode je požar naredil za okrog 15-tisoč dinarjev.

d Gospodarsko poslepleje je uničil požar posestniku Janezu Predikaki pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

d Voz nalažen z drvni se je zvrnil v gozdu blizu Gomilskega na 16 letnega posestnikovega sina Antona Turnška iz Dobovlja pri Braslovčah. Na srečo je bil z njim še nek mlajši fant, ki je takoj tekel do bližnje hiše po ljudi, ki so hitro prišli na pomoč. Turnšek si je zlomil levo nogo nad kolcnom in dobil tudi notranje poškodbe.

d Vas se pogreza. Vas Belembusi, ki leži tik pod hribom 300 m v stran od Starega Bara se pogreza. Na prostoru nekajih 40-tisoč kvadratnih metrov je zemlja počila, da je razpoklina na nekaterih mestih široka kar po 50 do 70 cm. Skozi to špranjo se vidi v dnu tekoča voda, ki vrta pod temelji svoje podzemske rove. Voda je izpodnesla že precejšnje količine zemlje, zaradi česar se je začela cela vas, ki leži v osredju te ploskve, pogrezati. Oblast bo poskrbela, da se vse prebivalstvo izseli, ker utegne nenadoma priti do velike nesreče.

d Po nesreči je ustrelila svojo mater v Novem Vrbsu neka desetletna deklica. — Gospodinja Breitwieserjeva je imela polne roke dela v kuhinji, hčerka pa je ta čas brskala po sobah in premetavala po omarah. Tako je hčerka našla tudi majhen samokres in se začela z njim igrati. Nenadoma pa se je samokres sprožil in krogla je zadela Breitwieserjevo v prsa. Rana je bila smrtna ter je žena umrla prej, preden so jo prepeljali v bolnišnico.

d Korpulentnim in mišičastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav zaradi nezadostnega izločevanja sokov, izborna pomoča večtedensko pitje naravne »Franz-Josefove« greнке vode. Taki ljudje se morajo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za slujšanje.

Ogl. reg. S. br. 30674/35.

d Brez strehe s sedmimi otroki. Breg s hišo se je zrušil v prepad v Bogotovu pri Kraljevu. Kmet Todor Banjanac je imel košček zemlje in hišico, ki je stala na položnem bregu, na koncu katerega je bil prepad, globok nad 100 metrov. Hudo jesensko deževje je povzročilo polagoma pomikanje brega proti prepadu, z bregom vred pa je drsela tudi hišica. Oblast je ukazala kmetu, da se mora izseliti. Nekaj tednov kasneje pa je breg spet začel drseti, dokler se ni vsa vrhnja plast zemlje s hišo vred pogreznila v prepad. Ubogi kmetič je cital s svojimi 7 otroki brez strehe in brez vsakih sredstev.

d Vlak ubil dva konja. Karel Babnik, posestnikov sin iz Gorenje vasi je peljal v

Presko poln voz krompirja. Nazaj grede se je voznik za kratek čas ustavil v neki gostilni, vendar pa je večkrat žel pogledat na dvorišče po konjih. Kljub temu pa sta konja neopaženo odpeljala po kolovozni poti proti Svetjam. Ob železniški progi sta konjema zapirala pot dva kola, v katera sta se živali tako zapletli, da nista mogli nikamor. Z vozom vred sta obstala konja z glavama obrnjena na železniško progo. V tem hipu je pridrvel večerni brzovlak, ki je na mestu ubil oba konja. Konja so cenili na 10000 din.

d Bukev je udarila na prsi. Milka Krištof, doma iz Moravč pri Litiji, je služila pri posestniku Martinu Simončiču na Spodnjem Logu pri Litiji. Te dni je šla s hlapcem v gozd napravljat drva. Ko sta podžagala bukev, se je ta nenadoma razklala in Milko Krištofovo s tako silo udarila na prsi, da je odletela tri metre v stran in obležala mrtva. Ljudje so jo skušali z umetnim dihanjem spraviti k življenju, pa je bilo vse zaman.

Slovenski dom

JE NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZHAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPLISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

d Pod ledom je izginil. Dolgotrajno deževje in zaradi močnega juga hitro se taja-joči sneg sta povzročila, da je obširna planinska dolina že en mesec vsa zalita z vodo. Ker sta pod vodo tudi obe banovinski cesti, je tako vsaka zveza z Rakekom in Logatcem nemogoča, prav tako tudi pot na železniško postajo. Pred dobrimi 14 dnevi je tudi tukaj pritisnil hud mrz, ki je povzročil, da je vsa ogromna masa vode zamrznila. Pogled na to veliko ledeno polje je res nekaj slikovitega, posebno, ko se lesketa v jasnem sončnem blešku drevje in grmovje, vse oledenelo. Povodenj onemogoča tudi zvezo med vasi Laze in Jakovica s Planino. Tako sta ti dve vasi že en mesec ločeni od svojega središča. Ker je sedaj voda zamrznila, so si nekateri iz prej omenjenih vasi na Novo leto in v nedeljo dovolili prehod v Planino po ledu. Vsekako je to silno drzen pogum, ki je tudi zahteval svojo žrtev. Ono nedeljo pozno v noč so se vračali trije fantje iz vasi Jakovice iz Planine domov po ledu. Hodili so že dobrega pol kilometra po zledeneli vodi, ko se kar naenkrat enemu fantu — Francetu Zütheru — vlogi pod nogami led, pade v vodo, strupeno mrzlo in s klic na pomoč — utone in izgine pod ledom. Eden od tovarišev je imel pogum, da je skočil za ponesrečenim, a mu ni mogel pomagati, komaj je rešil svoje življenje, ker se mu je led sprotil pod rokami lomil.

d Utonil na Silvestrovo. V Sisku je hotel 20 letni posestnikov sin Ivan Radošević na Silvestrovo prekoračiti na robu mesta Savo, ki je zamrznila. Toda led je bil pre-

tanek ter se je vdrl pod njim. Radošević je hotel na lov ter je bil lovsko opremljen. V vodi je utonil. Pri iskanju trupla je pomagal njegov oče Josip Radošević, dokler ga ni našel v nekem tolmunu. Zaloigra je tem večja, ker se je mladi Radošević šele pred kratkim poročil.

d Sreča v nesreči! Nenavadna nesreča se je zgodila ono soboto na cesti od Belgrada do Zemuna. Osební avtomobil, v katerem so se peljali poleg šoferja še trije ljudje, se je zaletel v sanke neke mlekarice, jih prevrnil, nakar se je pa sam prekucnil v Savo. Šofer zatadi naletavajočega snega ni videl pred seboj sank in se je vanje zaletel v precejšnji brzini. Sanke z mlekarico je sunek vrgel v stran, dočim je avtomobil zaradi naglega zaviranja krenil preveč v stran in odletel v Savo. K sreči žrtev ni bilo. Potniki so se iz avtomobila izvlekli in morali plavati do brega, kjer jih je prevzel neki mimoidoči avtomobil. Tudi avtomobil so kmalu potegnili na suho.

d Dve nesreči sta se zgodili v Velenju. Železničar Ivan Bizjak je padel na ledenih tleh in si zlomil nogo v gležnju. — Pibernikov mesarski pomočnik pa si je pri rezanju mesa zagnal velik nož v trebuh, da so mu izstopila čreva.

d Usoda železničarja. Dne 7. jan. je na mariborskem koroškem kolodvoru zgubil življenje 46 letni Karl Baukman, ki je bil pri železnici uslužben kot svetilničar. Pri opravljanju svoje službe na kurilniških tirih ga je zagrabil premikalni stroj ter ga vrgel pod svoja kolesa, ki so mu popolnoma razmesarila gornji del trupa. Baukman je pri prihiti obležal mrtev.

NOVI GROBOVI

d Za njimi gremo vsi. V Ibanu pri Domžalah je mirno v Gospodu zaspala 87 letna Terezija Breznik roj. Orehek, mati ravnateljice gimnazije v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu g. dr. Antona Breznika. — V Št. Vidu pri Grobelnem je nenadoma umrl šolski upravitelj Franjo Pogačnik. — V Dol. Logatcu so djali v grob šolskega nadzornika v p. Leopolda Punčuha. — V Metliki je odšla v večnost Pepca Fux roj. Sturm, soproga trgovca in posestnika. — V Ljubečni pri Celju je na veke zatisnila oči Kosova Mati. — V Rečici v Savinjski dolini je umrla Marija Jeraj, roj. Petrin, mati bogoslovnega profesorja dr. Josipa Jeraja. — V Zalcu so djali v grob veletrgovca Jurija Krašovica. — V Zireh so pokopali Jakoba Kavčiča, očeta načelnika gener. direkcije drž. železnic v Belgradu. — V Poljščici pri Podnartu je na veke zatisnila oči Frančiška Kalan. — Na Grbinu pri Litiji je odšel po večno plačilo absolvent srednje tehnične šole Konjar Jakec. — Na Pobrežju pri Mariboru je zrastel nov grob Marije Kravosove. — V Domžalah so pokopali Lucijo Pauli roj. Košak. — V Mariboru je odšla po večno plačilo redovnica s. Cecilija Hudovernik. — V Ljubljani so zapustili solzno dolino: Marija Piskar roj. Jerman, 86 letna Lucija Benedičič, posestnica tovarne peči Antonija Zunič vdova Heufel, Helena Bleiweis-Trsteniška roj. Pošlap, Franja Podbrégar, Neža Štih roj. Okročnik in revizor južne železnice v p. Jakob Majcen.

V vsako hišo »Domoljuba«!

RAZGLED PO SVETU

Bratomorna vojna v Španiji

Nevažno mesto Teruel so, če smemo verjeti komunističnim poročilom, komunisti v celoti zasedli. Izpraznitve Teruela nacionalisti deloma priznavajo s pripombo, da je njih poveljnik Rej d'Ankur, ki je poveljeval okrog 1500 vojakom, izgubil živce in se brez boja udal komunistom. Torej veleizdaja! Drugače komunisti okrog Teruela niso dosegli nič odločilnega z ozirom na velikanske človeške žrtve. Zanesljiva poročila vedo, da je padlo v 23 dnevni boj za Teruel na obeh straneh

nad 60.000 ljudi mrtvih in ranjenih. Zelo veliko število vojakov je zmrznilo, zakaj vladal je mraz, ki je presegal 20 stopinj pod ničlo. Sicer pa komunistični vojskovodje sami poročajo, da divjajo boji okrog Teruela z nezmanjšano srditostjo naprej in se utegnejo uresničiti izjave nacionalističnega generala Queipo da Llano, da usoda Teruela ni odvisna od poteka uličnih borb v tem mestu, ampak neke povsem drugod.

Vojna na Daljnem vzhodu

V vojni med Kitajci in Japonci se v preteklem tednu ni pripetilo nič posebnega. Vrše se na obeh straneh večje priprave na nove boje. Japonska letala so bombardirala strateško važne točke v Nančangu v pokrajini Kijansiju. Nad mestom se je vnela letalska bitka s 6 kitajskimi letali. Japonci so sestrelili eno kitajsko letalo. Dalje so japonska letala obstreljevala letališče in vojaške naprave v Čunfuju in Čuklungu v pokrajini Kvantungu. Blizu Čeklunga so Japonci z letalskimi bombami potopili neko kitajsko ladjo, ki je vozila kitajsko vojaštvo. Kitajsko letalo so napadla Nenking. Vrgla so okoli 10 bomb, ki pa niso

napravile škode, ker so priletele na odprto polje. Pri Makau so Japonci pod varstvom treh križark izkrcali večje oddelke vojske. Osem japonskih vojnih ladij plove proti luci Amoi. Nanking so danes zopet bombardirali kitajski piloti ter se je enemu celo posrečilo popolnoma uničiti tamkajšnje letališče ter dva japonska trimotorna bombnika. Nad Nančangom je prišlo do velike letalske bitke med 22 japonskimi letali in večjo kitajsko eskadro. Japonci so se morali umakniti ter so izgubili eno letalo. Pišejo, da so Kitajci zopet naročili za 20 milijonov dolarjev streljiva in orožja.

RUMUNIJA

s Politika nove vlade. Gogova vlada je razpustila vse okrožne in samoupravne odbore. Na mesto teh odborov pridejo gospodarske komisije, ki bodo ostale do novih volitev. — Zunanji minister Micescu je sprejel časnitarje in jim dal naslednjo izjavo: »Že pri prevzemu svojega mesta sem izjavil, da bo Romunija nadaljevala politiko zvestobe do svojih zavezništva in hkrati prožila svojo prijateljsko roko vsem ostalim državam, s katerimi je v stikih. Romunska zunanja politika je prosta vseh notranjepolitičnih skrbi. Upam, da bom pri vseh državah, s katerimi smo v stikih, našel isto ločilno črto med zunanjo in notranjo politiko. Prosim jih zato po njihovih zastopnikih med nami, naj ne podležejo vplivu lažnivih poročil, ki jih razširjajo v zvezi z rešitvijo notranjepolitičnih vprašanj. Romunska vlada bo vztrajala pri dogovorih, ki jo vežejo s Francijo, Poljsko, Malo zvezo in Balkansko zvezo. Moje stališče je v popolnem skladu, da je namreč francoska zunanja politika popolnoma prosta skrbi notranje politike. Zelo srečen bom, če bodo istega mnenja vsi, s katerimi bom stopil v stike«.

KATOLIŠKA CERKEV

s To in ono. Kongres za katoliški tisk je bil v Soissons na Francoskem. Razpravljali so o propagandi za katoliški tisk, o nujnosti katoliških listov v današnjih časih, o dolžnosti katoličanov do tiska, ki verno tolmači navodila sv. Stolice za zdravo ureditev družbe. — Izšli so sklepi konference poljskih škofov. Ti sklepi stopijo v veljavo 15. januarja. Po njih bo

prepovedano vernikom sleherno sodelovanje s prostozidarji (framasoni), socialisti in drugimi organizacijami, ki so odkrite ali tajne sovražnice cerkve in delajo propagando za versko mlačnost. Katoliška cerkev bo pazljivo spremljala delovanje komunistov. Treba je z vsemi sredstvi začeti boj proti komunizmu in nastopiti proti njegovim protiverskim geslom

V St. Moritzu v Švici so napravili za smučarje posebno vzpenjačo, ki športnike potegne 2000 m visoko, da jim ni treba z napornim plezanjem nazgor izgubljati časa

in njegovemu delovanju, ki ustvarja sovraštvo med ljudmi in stremi za porušitvijo vsakega socialnega reda. — Slovencem znani kitajski misijonar, naš prekmurski rojak Jožef Kerec, salezijanec, je bil pred kratkim imenovan za apostolskega prefekta v apostolski prefekturi Čaotung. Kmalu potem ga je pokrajinska vlada v Junanfu imenovala za svetovalca za industrijo in prsveto. Njegova misijonska tehnična šola, ki jo je pred dvema letoma ustanovil v Junanfu, je že v tem kratkem času pokazala tolike uspehe, da je bil g. misijonar, sedaj monsignor Jožef Kerec, imenovan za vladnega svetnika, kar je za tujca na Kitajskem nekaj izrednega. »Domoljub« mu k temu dvojnemu odlikovanju čestita in mu želi obilo blagoslova pri njegovem delu za častno in večno srečo kitajskega naroda!

GRŠKA

s Prestolonaslednik se je oženil. Grški prestolonaslednik Pavle se je dne 9. januarja poročil v Atenah s princeso Frideriko Luizo Hanaveransko. Na svečano poroko je prišlo 40 princev in princezinj, ki so se vozili in vozile v 20 vozeh. Med drugimi visokimi povabljenici sta bila tudi naš knez namestnik Pavle in kneginja Olga, ki so ju vsepovsod izredno prisrčno pozdravljali. Da pri velikih slovesnostih deset in desetisočev navdušenih radovendežev ni manjkalo, je umljivo samo po sebi.

FRANCIJA

s Levicarjem ni več nova romunska vlada. Francoski tisk, zlasti glasilo bivšega ministrskega predsednika Bluma »Populaire«, napada novo romunsko vlado in očita kralju, da je on kriv za novo politično stanje. Zlasti zamerijo francoski levicarski listi dejstvu, da je do temeljite spremembe v Bukarešti prišlo komaj nekaj dni po obisku francoskega zunanje ministra Delbosa. V tem dejstvu vidijo jasen odgovor, kakšna bo bodoča romunska zunanja politika. Nekateri listi trdijo, da bo nova vlada spremenila Romunijo v petrolejsko skladišče za Nemčijo in Italijo. Gogovo vlado označujejo zaradi njenih odločilnih nastopov proti Judom, ki danes vodijo tudi vsa francosko politiko, kot »najbolj protinarodno vlado, kar jih je Romunija kdaj imela«.

AVSTRIJA

s 70 m je zgrmel v prepad. 28 zimskih športnikov iz Stuttgarta na Nemškem je božične praznike obhajalo na Dolomitih, kjer so se smučali v gorah. Preteklo nedeljo pa so zasedli v Bolcanu na Tirolskem velik avtobus, s katerim so se hoteli vrniti domov. Kakih 7 kilometrov od Brunecka pa je na gorski cesti privozil avtobusu nasproti drug avto, katerega mu se je avtobus skušal ogniti. Pri tem pa je šofer zavozil preveč na kraj ceste in avtobus je zgrmel 70 metrov globoko v prepad. Pomoč je bila sicer kmalu na kraju nesreče, vendar je dolgo trajalo, preden so mogli začeti reševati ljudi. Nazadnje so izvlekli iz prepada 11 ljudi, ki niso bili nič ranjeni, 11 so rešili lahko poškodovanih, 3 so bili močno ranjeni, 3 pa že mrtvi. — Friderik Adler, bivši voditelj avstrijske socialdemokracije, ki je med svetovno vojno ustrelil avstrijskega ministrskega predsednika grofa Stürgha, je sedaj tajnik rdeče druge internacionale. Pred nekaj meseci je odpotoval na Holandsko, kjer pa so ga prijeli, ker je

imel pri sebi ponarejen potni list. Sedaj je bil obsojen na 4 mesece ječe, ker je ponarenil holandski potni list. — Najnovejša akcija Heimatsbunda so nemški otroški vrtilci v slovenskih krajih. Ze so ustanovili te najnovejše ponemčevalnice v št. Ilju, Glinjah, rožanski Bistrici, Svečah, št. Jakobu, Dobrih vesti i. dr. Vodišljice so Nemke in se morajo redno posluševati tolmachev, da otroke razumejo. Parola »Poneučujmo, kar se da!« velja torej v podvojeni in potrojeni meri v državi s krščansko ustavo! — Zgodovina si koroških nacionalnih zagriženecv še nicesar naučila. Še bodo tepeni!

s Razono. V Zahomcu pod Dobračem je umrla Lucija Kanduš. — Na Bistrici se je preselila v večnost Koščeva mati. — Za nadučitelja v Borovljah je imenovan dosedanji nadučitelj in župan v Metnici g. Blaž Lakota. Novoimenovani velja kot dober vzgojitelj in pravičen mož. — V minulem letu je odpovedalo radio-aparate 37.000 slušateljev. Število slušateljev je s tem padlo na 582.000. Odpovedi gredo na račun zvišanja pristojbin.

EGIPT

s Velika metla. Ob razpustu egiptovske zbornice je prišlo v sejni dvorani v Egiptu do hudih demonstracij proti vladi in kralju. Poslanci večinske vaidistične stranke so prikorakali v zbornico v vrsti, njihov voditelj Nahas paša je zahteval besedo, ki je pa ni dobil. Razgrajajoče poslance so spravili iz zbornice s policijo. Razpustitvenega odloka niso mogli prebrati. Nova vlada je odstavila veliko višjih uradnikov in ustavila precej listov.

AMERIKA

s Rooseveltova prorokovanja. Državni predsednik Roosevelt je poslal ameriški zbornici spomenico, v kateri pravi, da se mora Amerika kljub svoji miroljubnosti in neono-

stranosti oborožiti zaradi izzivanja bojevitih držav na svetu, ki s svojimi poskusi ogražajo svetovni mir in omiko. Mir ogražajo narodi, ki so zavrgli demokracijo ali pa, ki je niso nikdar poznali. Toda demokracija bo zavladala prej ali slej tudi v državah, ki jo zame-tajo. Dokler se pa to ne zgodi, se morajo tudi demokratične države oborožiti, da bodo lahko mirno reševale spore na svetu. Roosevelt pravi v spomenici dalje, da morata delo in kapital sodelovati, da bo mogoče zvišati delavske plače in dvigniti kupno moč prebivalstva. Zbornica bo morala določiti najnižje plače in s posebnim zakonom uvesti nadzorstvo nad proizvodnjo. Proračun bo sicer imel primanjkljaj, toda manjši kot dosedaj. Vlada bo preuredila pobiranje davkov. Glede spora med vlado in med kapitalom pravi, da kapital sicer mora biti v sedanjem gospodarstvu, da ga pa lastniki ne smejo zlorabljati ali sebično uporabljati, če nočejo, da bo kapitalistični gospodarski družabni red propadel. Predsednik je dalje napadel ameriške velike bogataše, ki ne marajo sprejeti nobenih socialnih odgovornosti.

s Drobiž. Ameriški notranji minister je izjavil v nekem govoru po radiju: »Boj med bogatini in demokratičnim čustvovanjem dežeje je zavzel takšen obseg, da se mora izvojevati do konca! Odločiti se mora, ali pripada zmagati šestdesetim ameriškim družinam ali 129 milijonom ameriškega prebivalstva. — Predsednik Roosevelt pripravlja zakonski načrt, s katerim bo prepovedano japonskim in drugim ribičem vsako bivanje v ameriških vodah. — Združene države Sev. Amerike se vedno bolj oborožujejo. Pomočnik vojnega ministra Johnson je izjavil, da priprave za mobilizacijo ameriške vojske tako uspešno napredujejo, da morejo Združene države Sev. Amerike že sedaj razpolagati v enem mesecu s 300.000, v štirih mesecih pa z 1.200.000 popolnoma

opremljenih vojakov. — V Pittsburghu Pa je umrla Marija Lokar roj. Zagar iz Dol. Karteljevega pri Mirni peči.

DROBNE NOVICE

Vsem židovskim beguncem iz Romunije je bolgarska vlada prepovedala vstop v Bolgarsko.

Za nemško gledališče v češkoslovaških Libercih je dal državni predsednik dr. Beneš 200.000 din.

Do tal je pogorela palača sovjetskega poslaništva v kitajskem Nankingu.

7.8 milijona ljudi je bilo 1. januarja brez dela v ameriških Združenih državah.

Bojevito pisme Manzur je v hudi bitki nagnalo angleške čete v Arabiji, nakar so dospela v pomoč letala.

Poljske komuniste je dala tamošnja vlada prepeljati v neki severni koncentracijski tabor.

299.000 pušk, nad 1000 strojníc in 171 topov so zaplenile v dveh letih italijanske oblasti v Abesiniji.

42.000 človeških življenj so zahtevale avtomobilske nesreče lani v amer. Združenih državah.

40-urni deloval tedeja škodi francoski obrambni industriji, pišejo pariški listi.

Pri občinskih volitvah v južnofrancoskih Alpah so povsod zmagali nacionalisti proti »ljudskim frontarjem«.

30.000 glav živine je poginilo lani na Angleškem od slinovke.

100.000 siromašnih Egiptčanov bodo zastoj pogostili pri slovesnostih ob poroki kralja Faruka v Kairu.

Obel je predsednik poljske republike Moscicki.

Umril je bivši župan češke Prage 75 letni dr. Karel Baxa.

R A Z N O

L. Ganghofer:

59

Martinj klošter

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

Reka se je dotaknila menihove rame. Ko se je Ebervajm predramil in uzrl v trepetavem soju luči belo postavo, ki je stala pred njim, kakor bi bila pravkar stopila iz njegovih čudežnih sanj, je vzkliknil: »Bog je poslal svojega angela...« Tedaj je spoznal Reko, umolknil in zardel.

Huce je odprl oči in se stresel, ko je zagledal Vace-manovo hčer. »Molči, otrok!« je zašepetal Ebervajm in mu pritisnil dlan na usta. Svetilka je ožarila mrtvaško-bledo lice dečka z globoko vdrtimi očmi, shušane, v cunje odete ude, in s strnjeno krvjo pokrite noge. Reko je spreletela zona po zatilniku. »Čigav je ta otrok?«

»Žrtev tvojih bratov. Poglej sem, kaj so mu storili za malovažno krivdo!«

»Tega nisem vedela!« je zajecijala Reka.

»Verjamem ti, zakaj dobro je tvoje srce! In če prihajaš, da bi me osvobodila — se ti zahvaljujem za tega dečka vojlo.«

Za čas je Reka stala molče; morala je odvrniti oči od dečka, ker ni mogla gledati njegovih ran. Prisluskujoč proti vratom je spregovorila tiho: »Sezujite se!« Ebervajm je posadil dečka na kamen, sezul sandale in si jih pritržil za pas.

»Pojdita za menoj!« Reka je privzdignila svetilko in krenila proti vratom.

Ebervajm je vzel dečka v naročje in mu zašepetal: »Ne boj se!«

Deček je odmajal z glavo in njegove oči so se svetile. »Da bi se bal: saj je vendar dobri oče pri nama!«

Reka je zaprla vrata, naravnala zapaž in zaklenila. Neslišno so se vzpenjali po stopnicah; še vedno je pel škorec, in deček je globoko zadihal, ko je slišal ptiča. Prišli so do orožarne in Reka je odprla duri svoje čumnate. Ko so jo prekoračili, je pri vratih v družinsko sobo Ebervajm zašepetal: »Prosim vas, dajte mi nekaj platna, da bom obvezal dečku rane.«

Reka je potegnila jelenjo odejo s svoje postelje, odcepila kos konopljinega prta, prestrtega pod ujo, in ga stlačila menihu za pas. Potem je ugasnila svetilnico in prišla Ebervajm za roko. »Naj vas popeljem in bodite brez skrbi — vsi so pijani.«

Zdaj so stopili ven v družinsko sobo. Bleda mesečina je sijala v izbo skozi odprta vežna vrata in skozi okna. Prevrnjeni stoli so ležali naokrog, na razdejanji mizi in po tlaku so se svetlikale kositrne ročke; v dolgih lužah po tleh se je zrcalil mesec in razlita medica je polnila ves prostor s zoprno sladkobnim vonjem. Henink in Otloh sta ležala ko hloda pod mizo; pred vrati, ki so držala v fantovsko čumnato, se je bil zgrudil Ajbert, gospod Vace je ležal oblečen na svoji postelji ter smrčal, z glavo in rokami viseč čez rob. Ebervajmu je zastala noga, toda Reka ga je potegnila za seboj, ven v vežo in

Ko je dospel na majhno razsvetljeno jaso, je moral počivati, zakaj roke so mu že drhtele pod bremenom, ki ga je nosil. Sedel je na apodrtu drevo, in zdaj prvokrat, v mesečni svetlobi, je zagledal Huce obličje svojega rešitelja; bleščoč pogled tihih oči ga je zadel, in oklenivši se meniha z obema rokama, je vzdihnil deček, ko človek, ki je po težkih potih našel varno zavetje.

Cez nekaj časa je Ebervajm vstal; obul je bil zopet sandale in z novo močjo nesoč varovanca je stopal po

PO DOMOVINI

Nadžkolu Jegliču spomenik!

Leto smrti nadškofa Jegliča je za nami. Ne hvaležno in nespodobno bi bilo, če bi njegovemu spominu čim prej ne postavili spomenika. Akcija za denarne nabirke se je začela takoj po nadškofovi smrti in je do danes dosegla že skoraj četrtilijona dinarjev. Največje darove sta dali doslej mestna občina in Mostna hranilnica ljubljanska, vsaka po 100.000 d.n. Drugo so dali večinoma mali prispevki, ki dan za dnevom se vedno prihajajo iz vse Slovenije, kot znak hvaležnosti velikemu vladiki Slovencev za vse neštete dobrote, ki jih je delil slovenskemu ljudstvu.

Vsakomur je že znano, da bo in spomenik nov, velik akademski dom, ki bo nosil njegovo ime in ki bo dajal okrog 200 katoliških akademikov zdravja in cenena stanovanja. Jegličev akademski dom bo spomenik, ki ga bo gotovo vesel sam Jeglič. Pomisliti moramo, da danes toliko in toliko akademikov — po večini kmečkih, delavskih in obrtniških sinov za drag denar prezeba po nezdravih kletih in podstrešnih stanovanjih. V takih razmerah so vedno izpostavljeni slabim vplivom, ki jih čisto privedejo na strampota.

Vsi ti razlogi so nas privedli do sklepa, da je najpo potrebnost nov akademski dom, kjer naj bi se v Jegličevem duhu po krščanskih načelih vzgajali mladi slovenski izobraženci. To nalogo pa bomo mogli doseči le, če bomo vsi, vsak po svojih močeh prispevali k zgradbi Jegličevega akademskega doma. Vsak, še tako skromen dar, je dobrodošel. Pošljite na naslov: Jegličev akademski dom, hranilnica dravske banovine, Ljubljana, ali pa izročite v domačem župnem uradu.

Akcija za Jegličev akad. dom.

Iz raznih krajev

Smartno pri Litiji. V pretekletu letu je zagledalo luč sveta v naši fari 49 otrok. Na oni svet pa se je preselilo 42 faranov. Prirastek je torej le 7 duš. V prejšnjih letih je bilo prirastka 30 do 60 duš. Okolice je bilo 22. — Zima je tudi pri nas dobro pritisnila, saj je bilo one dni od 16 do 18

stopinj mraza. Smučarjem zima sicer ni všeč, ledu je pa dovolj v veselje drsalcem in gostinčiarjem. Po naših cestah je bilo tudi skoraj več prahu kot poleti. — V petek, dne 7. januarja je bil pri nas v Smartnem semenaj. Bil je zelo slab; kramarjev je bilo malo, kupcev pa skoraj nič. Zivine je bilo veliko, prodane pa prav malo. Vzrok temu je bil hud mraz in pa to, ker je bilo v časopisju, prilikah in kolektarjih objavljeno, da bo ta semenaj na Javorju nad Smartnem pri Litiji.

Nova Stifla pri Gor. gradu. Zalost nas je obšla, ko smo zvedeli, da so po hudi bolezni morali odrezati levo roko Černeškemu očetu, slobnemu gospodarju in dobremu krščanskemu očetu. Vsa zdravila niso nič pomagala. Ker autobus zaradi velikega snega ni mogel voziti, niso mogli pravočasno v bolnišnico. Dvakratna operacija je možna rešila življenje. 64letnemu očetu želimo, da jim Bog dodeli zdravje in jih obrani mnogo let.

Grčarice. Naša župniša šteje 300 duš, od teh je dve tretjini Nemcev in ena tretjina Slovencev. V letu 1937 je bilo rojenih 9 otrok, od teh 3 Nemci, 4 Slovenci in 1 mešanih staršev. Umrlo jih je 8, od teh 4 Nemci in 2 Slovenci, 1 Italijanka in 1 mešanih staršev. Na oklicih je bilo 5 parov, od teh 2 nemška, 1 slovenski in 2 mešana; od teh sta bila doma poročena 2, drugod pa 3 pari.

Raka pri Krškem. Prošlo nedeljo smo položili k zadnjemu počitku nenadoma umrlo 67letno Marijo Bajc iz Blatnika. Na praznik sv. Treh kraljev je bila še namenjena v cerkev. Nenadoma jo je obšla slabost in v 24 urah je bila mrtič. Večni pokoj! Ena izmed hčera pokojnice, s. Marija Terezija, se nahaja v samostanu na Francoskem. Pripravlja se za delo v kitajskih misijah. — Precej se je opekel na štedilniku enoletni organistov Vencel. — Dokaj sevojte je povzročil razglas, da bodo kolesarje zopet osrečili z novimi tablicami in slehernega lastnika kolesa olajšali za kovača. Naše mnenje je, da bi stare tablice še kar držale ter je na vsak način nesmiselnost, že itak revnemu podležu naprtiti zopet la izdatke.

Zg. Draga. Resnici na ljubo to-le; Fantje pretepači, o katerih smo zadnjič pisali, so iz vasi

»Vrheč, fara in občina Krka. Brata Jakob Alojz in Sadarjev Ivan sta iz vasi Spodnja Draga, fara in občina Stična. Jakob Franc, doma iz vasi Hudo pri Stični. Z osebami, ki so v zvezi z nesrečnim slučajem, kateri se je odigral v Zavrtačah pri Višnji gori, ni vas Zg. Draga, fara in občina Višnja gora, v nikaki zvezi.

Marija Reka. Pretresla nas je novica, da je šentpavelski g. kaplan Drago Peplnak odšel v večnost. Opravil je dušnopastirstvo v Mariji Rakki devet mesecev z vso vnemo in gorečnostjo. Bil je rahločutnega srca, zato je večkrat rekel, da rad prihaja v Reko, da se tu razvedri in pozabi trpljenje. Večkrat se je izrazil, da bi rad vsako nedeljo prišel maševati v Reko, ko bi mogel. Veskozi je bil goreč pastir reških ovčic. Zato smo si ga zaželeli za župnika, a usoda je drugače hotela. Počiva danes v hladnem grobu, a Rečani pa prosimo Vsemogočnega, naj mu bo mil sodnik. Njegovim sorodnikom naše sožalje! — Rečani.

Podzemelj. Kljub hudi zimi vidimo vsako nedeljo precej mož in fantov steti med službo božjo zunaj cerkve in se tresti od mraza, namesto da bi stopili na toplejši prostor — v cerkev in opravili svojo nedeljsko dolžnost. Može in fantje, kdaj bo te grde navade konec? — Preteklo leto je bilo rojenih 71 otrok. Umrlo je 26 faranov, malo kot še nikoli. Letos nam je bela žena precej prizanašala. Poročenih je bilo 12 parov. Statistika nam pove, da je v letih 1923 do 1930 bilo poročenih 129 parov. Od leta 1931 do 1937 pa le 97 parov. Menda je tudi temu kriza kriva.

Kresnice. Farne bukve izkazujejo za preteklo leto 11 mrtičev, rojstev pa 24, torej še enkrat več zibelk kot pa kret. Da je naš narod krepak, se vidi iz tega, da so med 11 mrtiči bili 3 otroci do enega meseca, vsi ostali pa so bili stari čez 70 let, šest med njimi je prekoračilo 80. leto. Najstarejši med njimi so bili Gosperjevčev oče iz Dolge noge, ki so dočakali 87 let. Najstarejši naš živ faran so pa sedaj Bedenov oče iz Kresnic, zaveden krščanski mož, ki so stopili z novim letom v 91. leto življenja. Bog jih živi do 100 letnice! — Po kratki bolezni je umrla 6. januarja mati našega podžupana, Terezija Kos. Pokopali smo jo ob veliki udeležbi faranov. Blag ji spomin, preostali pa naše sožalje! — Neljube goste so imeli v našem župnišču v petek zjutraj. Ko so ljudje šli k maši, so že opazili pred cerkvijo dva neznanca. Ko sta se prišla maša, sta se rokomavina

stlezi, ki se je kmalu razcepila. Prepozno se je spomnil zdaj Ebervajnu na Rekin napotek in se obrnil na desno; po strmih stopnicah je šlo navzdol; oblak je zakrival luno, voda iz globine je prihajal rahel šum in iz teme je sijal rdečkast žar, kakor bi skozi odprta vrata odseval ogenj izpred peči. To mora biti Aha in odsev plamen z ognjišča v ribičevi hiši, v kateri so ljudje — zakaj, bilo je že blizu jutra — vstali v temi in se pripravljali na dnevno delo. Tako je menil Ebervajnu. Toda ko je s težavo zmagal strmo, s halozo prerasko pot in prispel na ravna tla, je v mesečni svetlobi opazil, da stoji na ozkem, s skalnatimi stenami zaprtem prostoru in da se razprostira pred njim jezero, ki ga v širokem krogu obdajajo črni zidovi gora. Strah in skrb sta ga prevzela, Kako naj s svojimi izčrpanimi močmi prenese dečka zopet čez strmino? Tedaj se je daleč na jezeru zasvetil žar ognja in Ebervajnu je prešinilo neko upanje: to mora biti Zigenot, ki pri svetlobi bakel polaga mreže.

»Zigenot!« je zavpil menil v ginečo noč. Odgovora ni bilo; samo odmev ribičevega imena se je zamolklo odbil od gorskih pobočij. Vendar se je Ebervajnu zazdelo, da se plamenica približuje. Sedel je na kamenit obrastek z dečkom v naročju in čakal.

Nebo je bilo delo, nad jezerom se je svitalo jutro in žar ognja je ugasnil. V Ebervajnu so umolknille vse skrbi te ure pred nenavajeno, prevzemljivo lepoto slike, ki jo je izginjajoči mrak odgrinjal njegovim začudenim očem.

Lahno valoveč, prozorno zeleno ko smaragd, skrivnosten tok, ki je z vsakim vzgonom valov šumel pesem lastne lepote, tako se je širilo jezero čole ure v daljavo. Kazalo je, da bregovi niso dopuščali nobene poti; kakor bi bila narava te najkrasnejše izmed svojih krajev posvetila pred nogo človeka, so vstajale v krogu gore strmo iz vode in rastle pod nebo. Temni smrekovi gozdovi in

orumeneli listovci, ki so se spreminjali v vseh barvah, so odevali v nebo kipeča pobočja, kakor krasijo razkošna slavnostna oblačila kneze, ki stoje okoli trona. »Zares, prestol lepote,« je zaklical Ebervajnu, »kraljevsko jezero! Dobi naj ime, ki mu pristaja!«

Vedno prelestnejše oblike in barve so vstajale iz jutrnjih megel, nova lepota je vrzala za vsako senco, ki se je umaknila, in hudourniki so blesteli, kakor bi vlivale skrivnostne roke tekoče srebro čez stene v jezero. Omočno visok skalovit greben in beli sneg, ki je odeval najvišje kope, se je začel svetiti v prvem blešku bližnjega dneva. Rdeče so se obrobili oblaki, ki so se visoko po zraku podili ko krilatli sli. Zamaknjen jil je spremljal Ebervajnu z očmi — kako bi bil mogel ob njihovem rožnatem siju slutiti, da so naznanjali opustošenje, ki je vstajal iz noči, da bi obiskalo te kraje lepote. Videl je bleščeči snop žrtev, ki je od vzhoda sem zaplamltel čez vse vrhove, in obšlo ga je, kakor da se je odprlo nebo in je zaklical na glas: »Poveljuj mojo vsemogočnost!

Iz njegove zamaknjenosti ga je predramilo tibo je-Uživaj, kar sem ustvaril ljudem za veselje!«

Čanje dečka »Ali te boli?« je vprašal prestrašen. Deček je odmajal z glavo in se nasmehnil; toga govorile so brazde na njegovem čelu. Urno ga je zanesel Ebervajnu na obrežje in ga posadil med grmovjem na mehko travo. S kosom prta, ki ga je našel za pasom, mu je umil okrvavljene noge in mu obvezal rane. Smehljajoč, sanjavo zroč proti nebu, je sedel deček pred njim in zašepetal: »Kako te hladi, kako je dobro!«

In čez čas je vprašal: »Jeli, to delaš, ker hoče dobri Oče tako?«

Ebervajnu ni mogel odgovoriti; rane so mu povedale, da bo deček hrom vse svoje življenje. Huce pa ni vedel, kaj je razodeval menihov obraz, ozrl se je proti blešče-

dolčna pošta pa je odvetnika seve po sliki poznala. Sala je prišla v liste in naslednje tedne se je morala pošta v vsaj državi ukvarjati s slikami namesto naslovov in je pravilno dognala, da pomeni breskva mesto Kek-ekmet, steklenica Tokaj, čebula Maska, paprika Szeged. Ker so pa postali naslovi vedno težji in kočljiviji, je poštni minister moral odrediti, da imajo njegovi uradniki dovolj drugega posla in bodo sprejemali samo še pisma s pravim naslovom.

10.000 dolarjev za snežene možje. Po poročilih tibetanskega ljudstva živijo v himalajskih snežnih ljudje nenavadne zunanosti. Dosegajo dvakratno višino navadnih ljudi, imajo dolge brade in kosmate kožuhe. V dokaz njihovega bivanja kažejo Tibečani tajnisve-ene sledi in stopinje, iz katerih bi se dalo sklepati na nenavadna bitja. O njih se pripovedujejo, da so ženske izredno bojevite in jim ni dobro pri-iti v roke, dočim se sneženi možje boju izogibajo. Ameriška znanstvena družba je sedaj razpisala nagrado 10.000 dolarjev tistemu, ki odkrije tajnis-ivno plemo v himalai-

opravila na delo, toda imela sta smolo. Zupnikova nečakinja, ki je ostala doma, je zaklicala na pomoč, kakor sta izginela. — Prosvetno društvo je pripravilo v četrtek igro »Naša kri«. — »Domoljub« prihaja v našo faro 85 izvodov. Naj bi se v novem letu dvignil na stol. En naš naročnik je bil tudi izžreban in dobi letos brezplačno »Domoljuba«.

Leskovic nad Škofjo Loko. Tudi letos smo se »Domoljuba« oklenili. Skoraj pri sleherni niši je, četudi se močno razaja neljuba kriza. Marec je čujemo, da so se časi obrnili na bolje, toda tuška nam je uničila toča skoraj ves pridelek. V mnogih hišah so brez kruha. — V ponedeljek, dne 17. januarja bomo imeli cerkveno žegnanje. Ta dan bomo imeli že novega g. župnika, kateri pride 15. januarja. Zato vabimo tudi naše sosede, pridite ta dan v Leskovic, počastiti velikega priprošnjika sv. Antona!

Škofijan pri Mokronogu. Tudi letos smo ob zaključku starega leta praznovali Silvestrov večer v prosvetni dvorani. Dobro in poštene zabave je bilo v obilni meri. — Fantovski odsek tudi prav pridno in požrtvovalno deluje. Vsako sredo ima sestanek. — Pred prazniki smo imeli tridnevne duhovne vaje za moše in fante, katerih so se prav v velikem številu udeležili. Rojenih je bilo v letu 1937 97 otrok. Umrla je 57 oseb. Najstarejši je bil Jelenc Jože iz Slančvrha ki je dosegel 88. leto. Največ jih je umrlo za jetiko in pljučnico. Porodenih je bilo 27 parcov. — Za »Domoljuba« se je tudi pri naš zopet razvila živahna agitacija in uparno, da bomo pridobili vsaj nekaj desetih novih naročnikov. Stare naročnike pa prosimo, da še v bodoče ostanejo zvesti »Domoljuba«, kakor je tudi »Domoljub« bil njim zvest.

Blake. Pred Božičem so zapeli zvonovi: žalostno pesem. Umrli je upokojeni župnik g. Jože Svigelj. Ko je zjutraj opravil daritev sv. maše, ga je zadela kap in je po nekaj minutah mirno v Gospodu zaspal. Bil je med nami v pokojih celih 17 let. Posebno mu je bilo pri arcu petje, saj je ves čas, kar je živel med nami, vodil cerkveno petje. Rajni je bil velik prijatelj kmetov in delavcev. Vedno nam je kaj novega svetoval. Vedno se je zavedal, da je sin kmečkih starišev, zato je dobro vedel, v kakšnih stiskah živi kmet in delavec. Zato smo ga še bolj vzljubili. Pa tudi na reveže ni pozabil, saj je ves razdal ubogim, sam pa je živel skromno. Vzljubili so ga tudi naši fantje. Še zadnji večer je bil med njimi. Dne 24. decembra so ljudje pohiteli, od

blizu in daleč, da se poslovijo od svojega dobrotnika in prijatelja ter da skupno z gg. duhovniki molijo za pokoj njegove duše. Peveci so mu zapeli v slovo par žalostink, g. dekan pa so nam v lepem govoru opisali njegovo življenje. Vsem rajnega gospoda priporočamo v gorečo molitev, zlasti pa onim župljanom, pri katerih je služboval. Zaljubljenim pa izrekamo naše iskreno sožalje!

St. Lovrene na Dol. Lani na eveli večer je umrla v Martinjvasi Frančiška Stepec, stara 71 let, vdova po f. Fr. Stepecu, ki je umrl na božič 1. 1934, in je bil svojčas čez 10 let župan nekdanje občine Prapreče, še več let pa obč. odbor. blizu 50 let pa cerkvenik podružnice v Martinjvasi. — Rajnica je bila pobožna žena in dobrih rok za reveže, katero bodo pogrešali tudi popoiniki, ki so dobivali prenočišče pod njeno streho. Bila je tudi skrbna mati svojih 9 otrok, od katerih je še 6 živih. Po smrti moža je bilo obsežno posestvo na njeni skrbi in remah. Ze dalje časa ni bila zdrava, pa je prenašala bolezen in trpljenje prav udano. V holedni je prejela večkrat sv. zakramente. Naj počiva v miru blaga žena!

Trebnje. Dne 6. januarja ob 4 popoldne je v Gospodu zaspala, previdena s sv. zakramenti, v 79. let ustarelosti Ana Skoda iz Vine gorice. Naj počiva v miru!

Ajdovec. Naši delavci so letos, ko je huda zima, res pravi reveži. Zaslužili niso skoraj nič. Lato je bilo deževno in nikjer ni bilo stalnega zaslužka, tako, da si res niso mogli prihraniti kakkega »kovača«. Tolžili so se, da bo zima mila kakor je bila lamska, da si bodo morda kak dinar zaslužili na cesti Ajdovec—Brezova reber—Novo mesto. Res so nekaj zaslužili v poletju na tej cesti, pa njihove družine, zlasti otroci, hočejo tudi pozimi jesti. S prošnjo se obračamo na oblast, da bi tudi letos dala nekaj iz svojih kreditov za to cesto. Prvič je ta zelo potrebna, ker bi kmetje po najkrajši poti opravili svoj pridelek in les na železnico; drugič pa je letošnji pridelek toča uničil

la in bi lahko na cesti nekaj zaslužili kmetje in delavci. S tem bi bilo vsem pomagano. Cesto že skoraj dve leti gradimo, pa je kljub temu le kakih 250 metrov gotove in nima ne »glave« ne »repa«. Kar po poljevo jo mahamo. Treba je ta del ceste zvezati ali a cesto v Ajdovcu, ali pa s šumsko cesto na Brezovi rebri.

Sava pri Litiji. Novo leto nam je prineslo žalost. V prvih starih dneh smo imeli tri mrljice. Prva nas je letos zapustila 79letna Božjakova mati iz Sp. Loga, za njo 29letna služkinja Minka Kristof, ki je že dolgo služila pri g. Simončiču na Sp. Logu, in jo je podirajčo se bukev v gozdu pobila do smrti. Njeno truplo so prepeljali na njen dom v Moravče. Tretja pa je odšla v večnost 49letna Gričarjeva mati iz Leš, ki je zapustila 11 otrok, dva pa sta šla pred njo k Bogu. Pogreba vzorne matere se je udeležilo izredno veliko ljudi. Na grobu je blagi pokojnici spregovoril g. župnik prelepe besede v slovo. Bog bodi vsem trem običlen plačnik domačim pa tolažnik.

Spod. Kašelj. Dne 9. januarja je obhajal 75letnico svojega življenja skoraj 50letni naročnik »Domoljuba« in 25letni naročnik »Slovenca« upokojeni strojnik g. Ivan Lukec. Kot strojnik - poduradnik bivše južne železnice se je osamcovožil in si s svojimi prihranki in z vestnim, marljivim gospodarstvom svoje zakonske družice Cecilije, ki je svoj čas alovela kot izborna življa, postavil lastni dom v Sp. Kašlju 21. Tu je vzgojil šest sinov in eno hčerko v strogo krščanskem duhu. Zal mu je vojna vihra vzela drugega sina — maturanta, starejši pa se je smrtno ponorečil na železnici. Na svojem domu uživa zaslužen pokoj še čil in zdrav. Zejmno jubilantu, da doživi še mnogo let v zdravju in zadovoljnosti.

Gorn nad Sodražico. K večnemu počitku smo položili 60letno Vesel Cecilijo, posestnico in vdovo iz Kračaljev. Blaga pokojnica je bila vzor krščanske žene. Njeno življenje je bilo ena sama dolga trnjeva pot, vse trpljenje pa je prenašala s mirno vdanostjo. Leta 1915 ji je padel mož kot žrtev sve-

akem pogorju. Slati se, da bo s sneženimi ljudmi približno isto ko pri nas z »gornimi« možmi, ki so nekdo po ljudski pripovedki bivali v zemeljskih votlinah.

Na otoku Sahalinu, za katerega se prepričata Rusija in Japonska, živi zanimivo pleme Giljakov. To plemo prištevajo učenci med najnevarnejša plemena. Giljaki verujejo v duhove, ki bivajo v vsaki stvari in vsakem bitju. Ne umivajo se, da ne žalijo duha vode, njihove lesene baite nimajo oken, da ne žalijo duha svetlobe, ognja na ognjiščih ne ugašajo, da se ne pregrešijo proti duhu ognja, svoje stare puške imajo rajši od modernih, ker so njihovi duhovi starejši in izkušenejši. Pri Giljkih ni sorodstva, ne poznajo očeta, matere, sina, strica, vse so si enaki. Imena umrlih se smejejo šele izgovarjati, ko je bil ubit prvi medved, sicer bi duh ranjkega ne našel pokoja. Medved jim je najmočnejša žival in jo zato nazivajo »modris«, »gospodar gozda«, »mali starček« itd. Krčevito se branijo civilizacije, ker verujejo, da je bolje živeti v zvezi z bogovi in duhovi, kakor z ljudmi.

čemu nebu in zašepetal: »Tako dober ko ti, tako dober ni nihče na svetu!«

In ko je bilo obvezovanje končano, je rekel: »Mislim, da bi mogel že kar hoditi!« Ob Ebervajnu se je vzpel pokoncu in vera mu je dajala moč. Noge so ga obdržale, in drsajoč in klecaje je nekajkrat drobno prestopil; potem se je sesedel na kamen. »Ze gre, da, da, že gre zopet! Majčkeno bom pač moral šepati. A to nič ne dá! Kdor hitro šepa, hitro hodi! Ali ne? Seveda, tja gor...« njegove oči so se uprle proti planinam in se orosile, »tja gor pač ne bom mogel več. Pa saj se dobro živi tudi tu spodaj!«

Ganjen, da govoriti ni mogel, je gladil Ebervajn dečka po lasih.

Kar je Huce iztegnil roko: »In poglej: zdaj nama dobri Oče pošilja sem tudi še ladjico!«

Ebervajn se je ozrl in je zagledal enodebelnik, ki je plul še daleč od njiu, vendar pa ob istem bregu, in kazalo je, da se bliža čoln v ravni smeri proti njima. Toda potem je iznenada zavil na stran in izginil za prelomom skalne stene. Vendar se je brž nato oglašila pritajena govornica in začuli so se udarci vesla. Ebervajn je skočil pokoncu in zanesel dečka med grmovjem do brega. Ko se je ozrl v čisti tok, je zagledal čudovito sliko: globoko v vodi, na zelenem mahastem dnu, je z razprostrtimi krili ležal mrtev labod zagrizen v halogo; rahlo je gibal tok njegovo snežnobelo perje in mezil mrtvi trupli dveh kraljevov, ki sta se s kremplji v smrti oklepala labodovega vratu.

Izza skale in grmovja je šumeče priplul enodebelnik. Prestrašen in vesel je prepoznal Zigenot meniha in s tleskajočimi udarci vesla pogнал čoln proti bregu. Ebervajni je tihogled ribiču v roko in se dal z dečkom dvigniti v čoln, pa je komaj vedel, kam naj stopi; zakaj dno

čolna je bilo pokrito z ribami, za katere v velikem bednju, ki je z bekovino privezan plaval za čolnom, ni bilo evč prostora. Vedno ob vznožju skalne stene je Zigenot s krepkimi zamahi vesla poganjal enodebelnik. Dečka na kolenih, je sedel Ebervajn težko sopeč in s povešenimi očmi; njegova usta so stala zaprta, in kazalo je, da nič ne vidi in nič ne sliši. Zato je pa Huce odgovarjal obema ribičema, ki sta siliila vanj s vprašanji, in globoko ganjen je poslušal Zigenot, kar je pripovedoval deček o svojem trpljenju in o čudežu svoje rešitve.

Odrpoto jezero se je zaprlo za drčočim čolnom. Tihog, zavito v jutranje hlapec, se je prikazalo pristajališče in ribičeva hiša s svojo mahasto streho, iz katere se je sultljal dim. Redke megle so vstajale in se dvigale v beli zrak, kakor bi nosile bolj in bolj gostim oblakom neke vesti iz globine.

Enodebelnik je zavozil na pesek in v ogradu je oživel. Ajgel je pritekel in z njim oba planšarja. Hilmtruda je hotela slediti za njima; toda Kagankart jo je prijel za roko in jo tihog oštevaajoč potegnul za vogal. Ko je stopil menih iz čolna, se je zgrudil ogljar pred njim na kolena in poljubil rob njegove obleke. Toda Ebervajn ga ni opazil; njegove oči so se upirale v visoki križ. Z razprostrtima rokama je odhitel proti svetemu znamenju, pokleknil, objel deblo z obema rokama in pritisnil čelo na les.

»Pogovarja se s svojim dobrim pomočnikom!« je spregovoril Zigenot potihog. »Pustite ga samega! Zanesite ubogega fanta v hišo!«

Toda Huce ni pustil, da bi ga nesli. »Sam bom šel — in nekdo mi bo pomagal!« In taječ bolečine, je vsal in trpel komaj toliko, da sta ga Viho in Ajgel podpirala, ko je stopnico za stopnico šepal proti ogradnim vratom.

Konec.

točne vojne. Ostala je sama z osmimi malimi otroci, katere je vzgojila v strogo katoliškem duhu. V soboto, 6. januarja je bila sv. maša, po sv. maši pa pogreb rajnice. Bodi ji zemljica lahka! Zalujoci rodbini naše iskreno sožalje! — Naša fara je majhna, šteje komaj 300 duš. Preteklo leto smo imeli sedem rojstev in ravnno toliko mrlicev. Poroki smo imeli pa samo dve, ker pri nas je še vedno kriza. Imamo tudi nekaj zelo starih ljudi, katerim želimo še dolgo vrsto zdravih let. Botrni oče imajo 87 let. Jakopčkova mati, mati profesorja Samseta v Šent Vidu pa 90 let; najstarejši pa so Golarjev oče, ki imajo 91 let, mož ima še popolnoma zdrav razum in je kljub visoki starosti še čil in zdrav. V njegovo hišo prihaja »Domoljub« od kar izhaja. Doktor je imel vid, je bila njegova nedeljska zabava čitanje »Domoljuba«, sedaj mu morajo domači naglašati novice, »Domoljuba« pa ne pustiti za nobeno ceno od hiše, in pravi, to je najboljši časopis, ki nam prinaša poučne članke in novice, ki se godijo po svetu. Kljub krizi in težkim časom je skoraj vsaka hiša v naši župniji naročena nanj.

Muljava. Na eveti večer so naši fantje uprizorili igro »Na betlehemske poljanah«. Preden stopi mladina pred javnost, se je treba dobro pripraviti. Za to je potreben dober učitelj za igro in pripraven prostor; pri nas vsega tega manjka. Da se bo temu odpravilo, so možje sklenili zidati novo mežnarijo in če bo mogoče tudi pripravno dvorano za igro. Le pozdraviti je ta načrt, samo da bi ga mogli tudi izpeljati. — Na sv. Treh kraljev dan je umri najstarejši faran, Mežnar na Muljavi, star 94 let. Bil je edin je živci svetnik pisatelja Josipa Jurčiča. Pokojnik je bil v mladosti dolga leta cerkvenik naše podružnice in pred več leti tudi župan bivše občine Muljava. Naj počiva v miru!

Leskovec pri Kriškem. Dolgo časa smo pri nas z nevoljo gledali, da v nekaterih stanovanjih električne razsvetljave oslabi, kadar je zasvetila vaška elektrika. Zdaš so tudi te motnje odstranjene. Zelim pa, da bi bile nove luči kmalu deležne tudi ostale vasi, ki je še nimajo. — Preteklo nedeljo smo v domu »Pod lipco« uprizorili veseligr »Bojčeviki«. Igralci so brez izjeme vsi dobro rešili svoje vloge in upamo, da so bili tudi udeleženci z igro zadovoljni. Fantje, prihajajte ob torkih in petkih k sestankom, da rešimo nalogo, ki nam je nalaga naš čas.

Sodražica. Rojenih je bilo v naši župniji 72 otrok, umrlo je 37 oseb, poročenih je bilo 19 parov. Konec oktobra so imeli gg. lezaristi tridnevne

dušovne vaje za moše in fante. Udeležba je bila prav zadovoljiva. — »Domoljub« ima pri nas nekaj nad 200 naročnikov, kar je za našo župnijo dovolj visoka števila. Tudi število Mohorjanov se je dvignilo na 194. — Izmed prireditelj Prosvetnega društva moramo omeniti zelo uspešno igro »Križ in sovjetska zvezda«, dalje pevsko-televizijsko akademijo, ki jo je priredil Fantovski odtsek. — Prezreti tudi ne smemo delovanja sedanjega občinskega odbora z županom g. Prijateljcem Petrom na čelu. V minutem letu je bila temeljito popravljena cesta od trga do cerkve, okoli katere je prostor sedaj lepo urejen. Dalje se je pričela graditi potrebna cesta k božjepolni cerkvi pri Novi Stifci. Začela se je akcija za regulacijo potoka Bistrice, ki napravi prebivalstvu vsako leto ogromno škodo. Dolgoletna želja prebivalstva je, da bi s temi potrebnimi deli širporej začeli. Občinski odbor tudi ne sme odnehati prej, dokler ne dobimo prepotrebne vodovoda, ki ga sicer za vsake volitve obljub-

ljajo, a je dosedaj še vedno vse samo pri obljubah ostalo. — Zelja vseh je, da bi mogli koncem leta podati še bolj zadovoljiv račun o delu in župniji.

Galličja pri Celju. V l. 1937 je bilo v naši fari 22 krstov, 25 mrlicev, poročni pa je bilo doma 6 parov župnija šteje nekaj čez 2000 duš. Osebnih nesreč v preteklem letu nismo imeli, pač pa je bilo toliko več vremenskih nesreč. Celoletna suša nam je vzela dobršen kos kruha. Krompir je večinoma v zemlji zgnil, ozimno žito pa je bilo vse štetljivo. Na nekaterih krajih je tudi toča hudo gospodarila. Tudi strela ni prizanašala. Vsem je še v spominu večer 10. julija ko je udarilo v osemokenski kozolec-dvojnik pri posestniku Polaku, ki je bil do vrha natrpan z žitom in krmo ter je vse pogorelo. Svinjaka kuga je marsikateremu izpraznila svinjak. Primanjkuje tudi živinske klaje. — Bog daj, da bi prihodnje leto, ko bom poročal o zanimivostih pretekega leta, imel napisati bolj veselo in prijetno novice!

Sodražica. Umrli je v Gor. Lazih pri Sodražici gozpa Frančiška Stare. Naj počiva v miru!

Cerklje pri Kranju. V naši župniji, ki šteje 3500 duš, je bilo v preteklem letu rojenih 121, poročenih 25 parov, umrlo jih je pa 56.

Smolenja vas. V četrtek, 6. januarja 1938 je imelo živinorejsko društvo v Smolenji vasi svoj redni občni zbor. V kratki dobi treh let je društvo pokazalo lepe uspehe. To je pokazala predvsem lanske živinorejske razstava. Ravnatelj grške kmetijske šole g. ing. Avsee je v svojem govoru opozoril na važnost pridobivanja res dobre krme, ker je z dobro krmo morda živinorejske držati svojo živino na visini. Izvoljen je bil zopet stari odbor. — Zima je tudi pri nas huda, čeprav nimamo skoraj nič snega. Ljudje bi radi dobili drva iz gozdov, pa akoraj ne morejo z živino na ledene ceste. Fantovski odtsek pripravlja za Svečnico igro »Razvalina življenja«. — Agitacija za katoliško časopisje je tudi pri nas došla živa. Novih naročnikov za »Domoljuba« je veliko, tako, da ima sedaj s par izjemami vsaka hiša koristno čtivo vsak teden. Posebno so se odrezale v tem oziru Smolenja vas, Potov vrh in Cikavo, kjer sta celo dve hiši, kamor prihajata po dva »Domoljuba«. Nabozno časopisje je tudi precej razširjeno. Tako je prav, za drugo leto pa bomo skrbeli, da bo še več katoliških časopisov po naših vaseh.

Rovte nad Logatecem. Lani je pri nas umrlo 17 faranov, luč sveta pa je zagledalo 58 ljudi. Zakon-

Iz naših društev

Št. Vid nad Ljubljano. Križarsko bratstvo priredi v Ljudskem domu v nedeljo 16. januarja ob pol 4 popoldne igro »Pod sovjetsko zvezdo«. Igra zelo nazorno kaže življenje in trpljenje ruskega kmeta. Pridite polnoštevilno!

Bučka. Prosvetno društvo priredi v nedeljo, 16. januarja, po litanih v »Dvorani tridejanko »Dobrava« in »Za srečo«. Ker je to prva predstava našega prosvetnega društva, vabimo vse domačine in okoličane, da se je za gotovo udeležijo. Bog živit! Skarušna. Pevsko in dramatično društvo »Danica« priredi v nedeljo 16. januarja ob 15 v dvorani v Skarušni igro »V rani tevi«. Društvo vzdržuje cerkveno petje v romarski cerkvi v Skarušni. Vabljeni!

Smartno pri Litiji. Fantovski odtsek se prav pridno pripravlja na sponladansko prosvetno prireditev. Zadnjic je imelo fantovsko krožje štiri-dnevni televizijski tečaj, katerega se je udeleževalo 7 odtokov. Tudi dekljsko krožje je imelo svoj tečaj, katerega se je udeležilo 5 lozkov. — Dramatski odtsek priredi v nedeljo, 16. januarja ob 3 v društvenem domu dramo »Križ in sovjetska zvezda«. Igra je vzeta iz življenja in trpljenja ruskih knežev pod sovjetsko strahovlado. Vjudo vabljeni.

Gustav Stroša:

Ogljarji

Gospodar je opazil, da je vedno bolj mrk. Zato ga je skoraj prisilil, da je za nekaj časa prevzel mesto voznika in vozil ogelje in drva, kajti Mešiček se je bal, da mu najboljši delavec ne zbolí še enkrat in mu ne opeša razum.

In Jernej se je zagledal v Teklo, česar ji pa ni nikoli priznal. Pridno je hlepčeval in voziral ter delal tudi na polju in pomagal pri živini, saj brez dela ni mogel biti. Rad bi Tekli omenil, da mu je všeč, a njegov jezik je bil preveč okoren in kar ni mogel z besedo na dan, tudi se je Jernej čutil v svojih 40 letih že prestarega napram nji.

Filip je bil pač urnejši. Gospodinja, ki je imela bistro oči, je že hotela tudi Teklo odloviti, pa je nekoga dne živela razočaranje. Dekla je namreč vstopila v hišo pred gospodarja in gospodinja ter jima sramežljivo omenila, da jo mladi gospod ljubi in naj ona dva povesta, kdaj jo bo zasnubil, kajti čas je že, saj ji je nešteto krat prisegel pri mesočini, da jo vzame in samo njo ter nobene druge ne, pa če se tudi ves svet poruši. In ona mu je pač verjela in mu še zdaj verjame, saj je Filip tako lep in dober mladenič, kakršnih jih ni pod božjim soncem.

Mešiček je zaklel, da se je kar zakadilo in se je mati pokržala, prepričana, da se mora res prikazati sam bogusvarju, ker se oče tako grdo pridruša. Pri tem je sama vsa preplašena strneta v Teklo in ni vedela kaj bi.

Gospodar si je opomogel in skril svoje presenečenje, vstal, stopil pred dekle in jo premeril s pogledom od vrha do tal ter zmajal z glavo:

»Ti, teslo neumno, ali sploh znaš pametno misliti?«

»O, seveda znam, gospod, pa kaj bi ne znala? In prav zato ker znam pametno misliti, sem prišla

k vama, kajti poznam vaju in dobro vem, da sta poštena. Zato sem prepričana, da je tudi Filip pošten in me bo poročil, kakor mi je obljubil. Ker je pa njemu nerodno kot mi je sam rekel, sem pa prišla jaz k vama, da vama povem. Oh, ta fant, saj je kakor otroki!«

»Trapa neumna! Koliko fantov je že dekletom obetalo zakon, a obljube niso držalite!

»Že mogoče, gospod! Ampak to niso bili Mešičkovi, niti v rodu vam niso bili! Kajti Mešičkovi ljudje so drugega kova, poznam vas! Vaša dekla sem in zanašam se na vaju bolj kot na samo sebe, zato tudi vem, da postanem kmalu Filipova nevesta, kajne mati, da bo tudi res tako?«

Gospodinja jo je molče pogledala in samo skomizgala z ramama.

Dekla je mirno pripomnila:

»Prosimo torej ne pozabita misliti na to stvar in pa, da ne bosta preveč zavlekla, kajti še Bog da, homo kupovali in štoklja ima že nekaj pripravljenege. To bo veselja in hiši, tudi vidva bosta rada imela otroka, saj vam gre pač za potomca! Seveda bo treba nekoga, ki bo enkrat gospodar, saj Filip je šibek fant! No pa pozdravljena in kmalu se me spominita!«

Tekla se je zasakala na petah, pokimala z glavo in hitro odšla na dvorišče, odkoder se je kmalu čul njen zadovoljni glas.

Ko pa je bila dekla zvečer sama med svojo živinico in je o vsem premišljevala, je vendarle prvič nekam zdvomila nad Filipom. Kaj pa če bi je vendarle ne poročil? To vprašanje jo je begalo dolgo v noč, preden je zaspala. Sklenila pa je, da pojde tudi v hosto vprašat starega vedeževalca, kaj bo z njo.

Mešiček in žena sta pa strnela drug v drugega kakor zadeta od strele in iskala rešitve, a je ništa takoj našla. Zdaš dekle niti zapoditi ništa upala, saj sta jo poznala in sramota bi sta takoj devet vasl naokoli. Sklenila sta pa, da mora posej devet tekla svojo malo solico v zgornjici, kamor Filip brez njune vednosti sploh ne mora.

Ko je Tekla kasneje govorila o svojem zakonu s Filipom, ji ni upal reči, da jo je samo nalaga, temveč jo je ozmerjal, zakaj prenaša njuno skrivnost staršem, češ da bosta vendar vse napravila sama in skrivaj, saj ima on denar in bo kar po svoje uredil svatbo, kakršne še ni bilo.

Lahkomišleto dekle mu je spet verjelo in se takoj spet potolažilo.

Jernej je sam hodil po hosti. Svojega vozarjenja se je že naveličal. Vztrajal je le še zavoljo Tekle. In potem je prišlo spoznanje. Njegov videl se ni izpremenil, a je trpel, toda molčal. Nikoli ni Tekli omenil, da bi jo poročil, a tudi kasneje ne, da je napravila napak, ker je ljubila Filipa, ki je bil navadni zapeljivec.

Bilo je nedeljsko popoldne. Jernej je prišel do svoje kočje in polezal nekoliko na trdem ležišču.

In potem mu je prišlo, da je tu vse lepše in boljše, da on sploh ni za tisto vihranje in vrvenje med ljudmi. Da, te si je že zlavnan priznal, kmalu potem, ko je prišel k Mešičkovim, a tajil si je. Vse je delal iz ljubezni do dekle. Zdaš si ne more več tajiti.

In potem je začutil v sebi težek žal. Hudo mu je bilo za Teklo. Ni je obsojal, niti Filipa ne, saj ni bilo tega v njem. Človek z ožkim obzorjem je bil, pa je vse gledal kakor ljudje, ki poznajo življenje in ne sodijo nikogar, ker vedo, kako je včasih človek šibek in da največji čestjo prej pade kot najmanjši. To je bilo v njem, ne da bi šele moral doseči z izkustvom življenja.

Vendarle se je v njem borila misel, ali naj bi vse prezrl in Tekli kar rekel, naj postane njegova žena in postane preprosta ogljarka, ali naj jo pusti, saj ga itak ne bo najbrže nikoli res rada imela kot Filipa. In med tem ko bi se drugi boril s čustvom in skušal mladenki njen greh odpustiti. Jernej nanj niti misli ni. Kmalu je spet odšel iz kočje. Ni mu dalo mira. Nekaj časa je spet stikal okoli kot bi nečesa iskali. Potem se je napotil k Jeričevim, ki so ga bili zelo veseli.

DOMOLJUBOVA ŠOLA

Kapitalizem in še kaj drugega

I no, kje je pa kapitalizem vendar ostal?! Saj je bil lani napovedan, da si ga bomo tukaj malo ogledali in mu nekoliko kosti pretpali. Za komunizmom — smo rekli — pride na vrsto kapitalizem. Saj sta si v najbližjem sorodstvu. Enega brez drugega ni. Zastonj se je boriti proti komunizmu, če se kapitalizma ne smemo dotakniti. In res, začeli smo. Pa komaj smo začeli, že nam je sape zmanjkalo. Zajec nam je pot preskočil! Kakor bi nam kdo električno žico presekal: tisti trenutek ti luč ugasne! Pa zakaj tako? Veste, kar s preveliko korajžo in s pretežno gorjačo smo se spravili nadenj. Tak mogočnjak si ne da tako lahko do živega priti. Kar prehuo smo ga potipali. Pa so nam rekli njegovi strici: Tako pa ne! To bo revolucija! In mi smo zato tukaj, da take nevarne reči ustavimo in zabranimo, da bo vsak pošten državljani lahko v miru užival, kar si je s trudom — ali tudi brez truda — pridobil. Ne, revolucije pa ne! ... Glejte, tako smo nevarni! Kar za pod ključ — da bodo mogli pošteni državljani v miru spat. Pa se nismo dali takoj odgnati. Vprašali smo v ssemem belem gradu, če tudi tam tako mislijo, da se jim zdi ta reč tako nevarna. Zdaj smo šele pravo zadeli! Saj tam se boje in za to skrbe, da jim Slovenci hiše okoli ne obrnemo. Kajpada! Le ne mirnih ljudi vzemirjati! Le pohlevno, le mirno in počasi, da se voz ne prekucne!

Vidite, kapitalizem je velik gospod, ki se zna otresati tistih, ki si ga lotijo! — In vendar nam ne da žilica, da bi mu prizanesli. Kajti

velik grešnik je to pred Bogom in pred ljudmi, četudi velik gospod. Veliko gorja ima na vesti; toliko, da če ne vemo ne koliko. In zato bomo poskusili tako okoli njega hoditi — v copatah — da ga preveč ne razburimo, — da pa si ga vendar ogledamo, kako je dolg in širok, kake zobe in trebuh ima, koliko pogoltno.

Poskusimo no, če bo zdaj šlo gladko!

Komunizmu, da komunizmu je treba napovedati vojno! Prav za prav nam jo je napovedal on, mi se ga le branimo in otrešamo. On naskakuje, mi le odbijamo. Če ga ne premagamo mi, nas bo premagal on. In če nas premagate, vemo, kaj nas čaka. Poznamo te odrešeniše sveta! Vemo, kako svet odrešujejo in človeštvo osrečujejo. Medsebojno klanje Špancev je — s tujci vred, ki so se jim prišli ponujati — spravilo v grob že najmanj 600.000 ljudi. Nešteto vdov obkrojuje svoje mrtve može. 50.000 osirotelih otrok tava in bega okoli, strada, prezebujajo, zmrzuje, poginja. Cerkve po krajih, koder so zverine gospodarile, vse požgane, porušene, uničene. O zlati časi, ki jih človeštvo prinašajo ti odrešeniški!

Komunizmu, da, komunizmu je treba napovedati vojno! ... Kdaj bi ga bili morali že pobijati! O, koliko so naši predniki zamudili! In ker tega niso storili, zato je prišel komunizem. ... Zastonj pišemo, govorimo, pridigamo zo-

per komunizem, dokler vlada kapitalizem. Pisati in pridigati zoper njega je treba; a beseda ga ne bo ubila. Vendar pobijati ga moramo, če ne nas bo pobil on.

Komunisti ne bodo padli najprej po kapitalistih; po bogataših in velikaših, bankirjih, fabrikantih in graščakih. Marvet po duhovnikih in redovnicah; po tistih, ki imajo na mesec borih 300 do 600 din, ali ki nimajo sploh nič (redovnice). Ne po tistih velikih »prijeteljih kmeta«, kakor jih poznamo, ki imajo po 9000 ali 15.000 na mesec. Pohlep po denarju je močan. A sovraštvo do vere in vsega božjega je še močnejša strast kakor pohlep po denarju. — Toda tudi kapitalisti pridejo na vrsto, ako namreč komunizem zmaga.

Brez pritiska, močnega pritiska, ne bo šlo.

Mi pa, žalibog, do sedaj na kapitalizem vse premalo pritiskamo, da bi dal moč iz rok. Pišemo že, pišemo nekaj zoper njega; a papirja se ne boji, in ta mu ne bo prišel do živega. Pa tudi na samem papirju ga premalo pobijamo. Saj ga niti dosti ne poznamo ne! Saj se še zavedamo ne, kako globoko tičimo v kapitalizmu.

Ker smo zmladega navajeni kapitalizem gledati, ker smo v teh razmerah zrasi, zato se nič ne čudimo, nič ne zgražamo, nič ne razburjamo, če vidimo ali slišimo, da ima tam-le neki »direktor« na mesec 50.000 din in pet svetlih, gorko zakurjenih sob, pa enega otroka in nekaj plemenitih psov —

Ce bi se ljudje zavedali, kako je to narobe, bi bili že davno zaropotali; napravili bi protestne shode, sestavljali resolucije in jih

Ko se je vrnil k Mešičkovim, je bil zamišljen, toda miren. Prosil je gospodarja, naj ga pusti nazaj v njegove hribe, ker je spet zdrav in ne more več vztrajati brez svojih kop, kajti čas je, da spet prične pošteno ogjarjati in koča mu bo kar razpala, če jo bo pustil.

Drugo jutro je odhajal. Od nikogar se ni poslovil.

6.

Cigan Vrba je sedel že dve leti v ječi. Obsojen je bil na štiri leta zavožjo uboja svoje žene.

Sodnija je imela težko nalogo, da je sklicala vse cigane njegove tolpe. Oročniki so jih pridno iskali, a cigani so se jih povsod preplašeni izogibali in šelo ko se je zvedelo, da se vrši razprava proti Vrbi, so prihajali počasi drug za drugim. Naposled so vendarle bili vsi zasllišani, toda sodnija jih ni več hotela izpustiti izpred oči in zato jih je stalno zavarovala, saj so morali vsi izpovedati še na glavni razpravi, ko je bil Vrba obsojen.

Pri tisti razpravi so se gledali izvrstno zabavali na račun ciganov, pa četudi se je tikalo take žalostne in resne stvari kot je umor.

Vsi cigani so Vrbo sovražili, eden bolj kot drugi, toda vsak je omenil, da je bila njegova starka sitna in ljubosumna babura ter divja do skrajnosti, češ da bi ji vsakdo izmed njih kar pobegnil, a Vrba, ki je pač brez sren, ji je raje vzel življenje ter jo ubil kakor živinče.

Naposled je cigan za ciganom potrdil, da Vrba ne pozna usmiljenja in da so se kar oddahnili, ko so čuli, da ga je sodnija naposled vendar spravila pod ključ.

Ker je cigan tudi zažgal, mu je sodnija primaknila še pol leta in je torej moral obsedeti skupno štiri leta in pol, kar je za vsakega človeka že kos življenja, a za Vrbo, ki je bil vajen same prostosti, je bila ta doba že cela večnost!

Med tem je Tonač še vedno begal in se skrival ter se le včasih sestaj z Vero.

Ogjarjeva mati pa je vedno bolehalo in Jeriša ji je enkrat dejal, da je ne bi užalosti!

»Vidiš žena, saj še nisva tako zelo stara, vendarle se starava! Ne vem, ali naju res že kliče mati zemlja? Da bi bili vsaj otroci že pod vrhom.«

»Ne bodi no smešen, ga je žena zavrnila. »Vedno bolj korenjaški si in svoja teta skriješ kot koklja mladitel!«

L. Vera in ona sama sta vedeli, da je mati že kar pri koncu. Vendarle je Agata hčerko večkrat podila, naj gre v službo, češ da jim manjka kruha, česar pa dekletu ni hotelo slišati in je raje delala doma in stradala, le da je postregla tudi mami. Na svojega izvoljenca se je pa skrivaj kar jezila, ker je bil tako neokreten in si ni znal na noben način pomagati ter se rešiti sumnje uboja zdaj, ko je bil cigan na varnem.

Sicer je pa Tonač poskušal, da bi kaj dosegel, in ker sam ni mogel na sodnijo, je prosil Vero, da bi enkrat šla k sodniku in mu vse razložila.

Vera je res šla na okrajno sodišče v trgu in vse povedala ter omenila, da lahko sodnik za pričo zaslíši čudaškega Joša, kateremu je cigan sam priznal, da je res umoril hmeljniškega čuvaja.

Sodnik je pazljivo poslušal njeno izpoved, si molzel svojo kozjo bradico, kimal in se smehljaj. Naenkrat pa, ko je miadenka prenehala, je skoraj kričnil:

»Kje pa je zdaj tisti Tonač? Zakaj pa ni sam prišel, če je tako čist kot oprana bela sraven?«

Vera se je hudo prestrašila, kar hipoma vpraša sodnik zanj. Morda ima celo slab namen in ga hoče aretirati zdaj, ko je fant najmanj pripravljen na kaj takega?

In zbegnala se je ter nekaj zajecjela. Sodnik se ji je nasmehnil in jo pomiril:

»No, not Zaslíšiti bi ga bilo pač vsekakor treba! Toda, hm! Pozabil bi bil skoraj Seveda, osumljen je in to je tista zapreka. Zdaj pač vem, da ne boš povedala, kje tiči zajec, da ne pride

za tisti grm lovec in ga nazanjka. Kajne? No, da ne boš rekla, kakšen sem! Dom pa zaslíšal res tistega Joša, menda bo ta samotar res kaj pojasnil! Zdaj pa le pojdi in vprašaj čez kak teden! Morda je Tonač res nedolžen, saj sem že slišal večkrat nekaj takega zvoniti. No, le pojdi!«

Vera je nekoliko potolažena odšla. Upala je, da bo kmalu dokazano, da ni divji lovec ničesar kriv in kar hitela je v svoje hribe.

Ker je bil sodni sluga bolan, je moral ječar Hlebec tiste dni sam dostavljati samotarju poziv, kar mu pač ni preveč dišalo, čeprav je vedel, da bo prejel za to še nekaj dinarjev kot dostavnino. In tako jo je neko jasno popoldne mahnil možakar sam v hribe, hrkal in mrmljal, da mora človek na stara leta tako daleč in še službeno, kar človeku najbolj smrdi, saj je to kar prisljano, kakor bi ga kdo poganjal z bičem. Hlebec, ki nikoli ni posebno rad hodil peš, se je zdaj vso pot ustavljal, si brisal znoj in mislil na tisoče stvari. Možakar je menil, da bo vse narobe, ko se vrne, da bo sodnija stala obrnjena na stroho in da ga bo vse pogrešalo. Pri tem se je kar smejal, ko se je spomnil, kako bo vse po njem povpraševalo in tarnalo, da ga ni doma.

Seveda ni bilo prav nič hudega in nihče ni vprašal za ječarja. Zena je pazila pred hišo, a pred ječarji je sedel občinski policaj v bridko sabljo v roki, ki ni bila že nabrušena najmanj pet let. Toda sedel je tam in se grdo držal kakor bi že tri dni ničesar ne vžil, čeprav se je že na vse jutro nagolcal žganjice in je zdaj ždel na stolu kakor prilepljen. Torej policaj Bašar je nadoščaj starega Hlebeca, držal v roki ključje zaporov in resno čakal. Ko je nek arestant v celici zažvižgal, ga je kar vrglo kvišku. Stopil je k lincel in mu zažugal s sabljo, češ, da je on novi ječar in da bo zdaj vse strožje ter da mu bo nevil takoj uro, če ne bo nehal s svojo polično koračnico, saj se je treba obnašati dostojno, če človek dela pokoro in naj nori šele potem, ko bo spet prost!

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmečijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali izvejo poslov oziroma obrtniki pomočnik ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Skrbi za čevlje

se iznebite, če jih pri meni naročite. Jernej Jeraj, Zapore št. 10. Smlednik.

Gepelij prodam za 800 din. Sekul Jannez. Voglje pri Kranju.

Dehte pridno in pošteno, iz kršćanske družine, od 25—30 let, veščo kuhe, peke domačega kruha in ostalih hišnih del, sprejem takoj v večjem kraju na Gorenjskem. — Ponudbe na upravo Domoljuba pod »Dobra plača« št. 94.

Gasilska četa v Bevkah (Vrhnik) proča veliki voz na peresih z dro, ali zamenja za zapravljivčka.

Nlapca na kmetijo sprejemem takoj. Janez Kušar, Dobrova 3, pri Ljubljani.

Brejo svinio prodam. — Černe Alojzi, Sadinja vas 1, p. Dobruje pri Ljublj.

Dehlo za vsa kmečka dela sprejme Plevnik Jože, Stožice št. 26, pošta Jezica.

Dober zaslužek

dobi poleg svojega poklica mesečno Din 500 tudi več. Delo lahko. Blago se pošilja brez kavcije. Za vzorec blaga in navodila je priložiti Din 7 v znakob. Naslov: Rajonska pošta, Sv. Petra c. 54, Ljubljana.

Miren fant z lepim posvetom, želi poročiti kmečko dekle z doto 80.000 Din. Resne ponudbe poslati na: Litijska, posterestante 900.

Prodajam 2 letno telico simendolko in 3 prešiče po 40 kg težke še za rejo. Janša, Plešivica 11, Brezovica.

Doktor troja razprodaja ne zamudite ugodnosti za nakup raznega manufakturnega blaga, katerega prodajamo po neverjetno znižani razprodajni ceni. Savnik Anton, Skofja Loka.

Naročajte Slovenski dom!

»Domoljub« stane 38 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dupise in spise sprejema uredništvo »Domoljub«, naročnino, inšerate in reklamacije pa uprava »Domoljub«. — Oglasi se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jožo Košček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čuč.

MR. BAHOVEC

PLANINKA ZDRAVILNI ČAJ

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA

čaj

v plombiranih paketih po Din 20 — in Din 12 —

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana

DROBTINE

Z jagodami so gnojili. Ono leto so vrtnice jagode na Bolgarskem obilno obrodile. Vrtnarji pa so bili v zadregi, kam naj zapravijo obilni pridelček. Samo v okolici mesta Plovdiva so ostale stotine stotov neprodanih jagod. Oblasti so končno našle izhod v čudni odredbi, naj se neprodane jagode uničijo in se z njimi pognojijo velika polja v okolici. Jagode so sicer izvrstno gnojilo, aemara pa bi se za dragoceni sad pravočasno bila lahko našla pametnejša uporaba.

Strašna nesreča na Japonskem. Na Japonskem otoku je pokrajina Akita. Skozi to pokrajino teče reka, ki je zajezena z velikim jezom. Ker se ondi nahajajo veliki rudniki, je pokrajina gosto naseljena. Pred tedni pa je silni vodni pritisk nenadno predril jez in velikanske vodne mase so se razlile po dolini. Pogrešajo nič manj ko 1200 ljudi. 500 hiš je vodovje odneslo, da za njimi ni sledu. Usodno je bilo to, da je vodovje pridrlo sredi noči, ko so prebivalci spali v svojih domovih.

Robbie, zvesti pes. Nek ameriški farmer ima psa, ki je zaslovel zaradi svoje zvestobe. Na nekem potovanju so ga ugrabili pasji potepini in z njimi se je oddaljil od doma celih 1600 kilometrov. Gospodar je nanj pozabil, ko se po šestih mesecih pes spet pojavi pred njim in ga veselo naskakuje. Poizvedoval je po njegovih poteh potom časopisja in dognal, da je pes pobegnil pustolovcem, prekoračil na begu 3000 m visoko gorovje, preplaval več rek in jezer, s skokom raz visokega mostu ušel nekemu konjaču in po polletnem teku našel svojega gospodarja. Ko so Američani zvedeli za njegovo zvestobo, so začeli pošiljati zanj darove.

Kdo je prvi iznašel časopisni oglaš? Leta 1652 je izšel prvi oglaš nekoga knjigararja v listu »Mercurius Politikus«. Neki angleški lekarnar Houghton se je čez 30 let nato prvi domislil, da bi oglaš trgovsko izrabil in s tem zaslužil denar. Zato je ustanovil svoj lastni časopis in razodel trgovcem pomen oglasov. Spočetka mu ni nihče verjel, a ko so trgovci videli uspeh teh oglasov, so začeli objavljati oglase svojih trgovin v listu.

Odkod jabolka? Ze tri tisoč let pred Kristusom so gojili jablane Babilonci. Stari Grki so cenili jablanov les, egipčanski zdravniki so bolnikom radi zapisovali jabolčni čaj. Rimski pisatelj Plinij je v nekem delu našel 29 različnih jabolčnih vrst. Do l. 1400 jih naštejemo okoli 100, nek francoski seznam iz leta 1700 navaja 170 vrst. Moderni sadjereji pa se je posrečilo vzgojiti že do petsto vrst. Znana je grška pravljica, v kateri igra jabolko veliko vlogo. Junak Parisa naj bi izbral najlepšo izmed treh boginj in je najlepšo odlikoval a tem, da ji je vrgel jabolko v naročje, ostali dve pa sta mu priregli maščevanje in izzvali krvavo trojansko vojno.

Manufakturo v veliki izbiri in po ugodnih cenah nudi državnim uradnikom tudi na mesečno odplačevanje

Oblačilnica za Slovenijo v Ljubljani

Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)

Do preklica vzamemo za vse vrste manufakture v račun tudi hranilne knjižice članic Zadržne zveze.

Lipe je stopil v železniški voz, sedel v kot, se posmeheval in zadovoljno mrmrlal predse: »Zdaj sem jih pa, zdaj sem jih pa le enkrat.«

»Koga ste, katerega ste?« so poizvedovali sopotniki.

»I, koga drugega kot železniško direkcijo. Kupil sem povratni vozni listek, ampak, nazaj se ne peljem.«

Svarilo. rodpisani javlam, da je bila sluškinja Mana Osel odpusena na isto noč in postala h. p. učena. Ker soval razsira rasna znetomajana vasi z moji družini, svarim, da bodem proti njej in vsakomur kazensko nastopal. — Ishtar Franc.

Komunistični govornik: »Pomnite, kaj vam povem, prišel bo čas, ko bo lahko vsakdo svobodno delal, kar bo hotel, če pa ne bo hotel, bo pa primoran.«

Brinje in fige

prvovrstno blago

dobite pri tvrdki

FRAN POGACNIK d. z o. z., LJUBLJANA

Tyrševa (Dunajska) c. 33. Javna skladišča (Bankal)

»Pri nas doma ni vse tako kot bi moralo biti, se je pritoževal Peterček napram svojemu gosoku v prvem razredu. »Če si jaz nohte grizem, jih do bim takoj po prstih, kadar si pa mali Janko v zibelci celo nogico vtakne v usta, je pa vse prav iz pravijo, da je srčkan.«

Zdravnik (bolniku na operacijski mizi, tik pred operacijo): »Naj bo že karkoli hoče, smešati se nikakor ne smete med operacijo.«

NEVESTE IN ŽENINI!

Za Vas smo naročili vse vrste blago, ki ga potrebujete za poročne obleke in za bafo. Nudimo Vas v naših dveh trgovinah na Sv. Petru cesti št. 29 in 30 ogromno izbero blaga po znižanih cenah. Torej se premišljajte kam bi šli kupovat, ter se kar naravnost obrnite zaupno na našo trgovno

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA

kjer boste postreženi z dobrim blagom po najnižjih cenah. Na vsak večji odjem primerno poročno darilo!

Dobernik se razume na vse, zobe izdira, kurja očesa obrezuje, striže, brije, ure popravlja itd. Nekdo, ki je prišel k njemu radi kurjih očes, mu je zastavlil prav nerodno vprašanje, namreč, kako bi kurja očesa zgubil.

Dobernik je bil hitro pripravljen na odgovor in je dal onemu tole pojasnilo: »Vzeml nož ali brilev, poreži kurja očesa, jih zavij v avilen papir, nato pa vtakni v hladni žep, ki ima luknjo. Prst gotovo boš tako kurja očesa zgubil.«

Brinje

novi oddaja po ugodni ceni

Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 8

Francek je s tračbo vrigel kamen v sosedovo okno in ga seveda razbil. Ko je gospodinja stopila na prag, ji je dejal uedolžno: »Oprostite, nisem vedel, da je bila trača nabasana.«

BREZPLACEN POUK V IGRANJU!

Klavirske harmonike od Din 480.—
Zahtevajte brezplačni katalog!

MEINEL & HEROLD, Maribor št. 107